

Ankestyrelsens praksisundersøgelser

Førtidspension

efter arbejdsevnet metoden, herunder tilkendt
på det foreliggende grundlag

Oktober 2009

Ankestyrelsen

Ankestyrelsen

Titel	Førtidspension
Udgiver	Ankestyrelsen, oktober 2009
ISBN nr.	978-87-7811-100-5
Designkoncept	Kontrapunkt
Kontakt	Ankestyrelsen Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K Telefon 33 41 12 00, Telefax 33 41 14 00, E-post ast@ast.dk
Hjemmeside	www.ast.dk

Indhold

Side

4	Kapitel 1	Resumé og anbefalinger
7	Kapitel 2	Sager efter pensionslovens § 18 - materiel vurdering
18	Kapitel 3	Sager efter pensionslovens § 18 - formel vurdering
22	Kapitel 4	Sager på det foreliggende grundlag - materiel vurdering
27	Kapitel 5	Sager på det foreliggende grundlag - formel vurdering
32	Bilag 1	Metode
37	Bilag 2	Måleskema
44	Bilag 3	Indkaldelsesbrev
52	Bilag 4	Regelgrundlaget
61	Bilag 5	Principafgørelser
64	Bilag 6	Kommunefordelte tal

1 Resumé og anbefalinger

Ankestyrelsen har gennemført en undersøgelse af kommunernes praksis ved tilkendelse af førtidspension efter arbejdsevneметоден. Der er foretaget en udskillelse af sagerne, efter om de er behandlet efter § 18 i lov om social pension, eller om de er behandlet på det foreliggende grundlag efter § 17, stk. 1,2 og 3. pkt. i lov om social pension.

Ankestyrelsen har gennemgået 139 sager, der er påbegyndt efter § 18, og 38 sager der er behandlet på det foreliggende grundlag. Sagerne er modtaget fra 15 kommuner.¹ Sagerne er gennemgået med henblik på at vurdere, om de truffne afgørelser er i overensstemmelse med lov om social pension og Ankestyrelsens praksis.

I undersøgelsen er der lagt særligt vægt på, om der er gennemført arbejdsprøvning i de sager, der er påbegyndt efter § 18.

Sager efter pensionslovens § 18

Afgørelsernes overensstemmelse med regler og praksis

Undersøgelsen viser, at 81 procent af kommunernes afgørelser om tilkendelse af førtidspension er i overensstemmelse med lovgivning og praksis, når sagen er behandlet efter § 18. I de resterende sager ville afgørelsen blive ændret eller hjemvist til fornyet behandling i kommunen, hvis sagen havde været indbragt som en klagesag i Ankestyrelsen.

Årsagen til at afgørelserne ville blive ændret eller hjemvist er primært, at der ikke er dokumentation for, at mulighederne for udvikling af borgerens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet har været udnyttet.

¹ Kommuner, der har deltaget i undersøgelsen, fremgår af bilag 1.

Ankestyrelsen anbefaler på baggrund af undersøgelsen, at kommunerne i højere grad har fokus på:

- **Kun at bevilge førtidspension, når det er dokumenteret, at arbejdsevnen er væsentlig og varigt nedsat, og at eventuelle begrænsninger, der er beskrevet i ressourceprofilen, skyldes helbredsmæssige forhold og ikke andre forhold (for eksempel omfattende omsorgsopgaver i hjemmet), som ikke giver grundlag for tilkendelse af førtidspension**
- **At overveje og belyse muligheden for at forbedre arbejdsevnen og udvikle ressourcer bedst muligt, herunder at arbejdsprøvningen gennemføres med fokus på borgerens konkrete evner og skånebehov**

Vurdering af formalitetsregler

I 97 procent af sagerne er afgørelsen truffet senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse. Sagerne afspejler, at nogle kommuner som fast praksis først træffer afgørelse om at lade en sag overgå til reglerne om førtidspension efter § 18 samtidig med, at de tilkender pension. Ankestyrelsen bemærker, at pensionslovens § 21 forudsætter, at de to afgørelser træffes på forskellige tidspunkter.

I samtlige sager forelå ressourceprofil, men i 7 procent af sagerne har Ankestyrelsen vurderet, at profilen ikke er fyldestgørende, da der blandt andet ikke er fokuseret tilstrækkeligt på borgerens ressourcer og mulighederne for at udnytte dem.

Ankestyrelsen anbefaler:

- **At kommunen, i samarbejde med borgeren, har fokus på mulighederne for udvikling af borgerens evner i forhold til arbejdsmarkedet, når de udarbejder ressourceprofilen – også inden for arbejdsområder, der ligger uden for den hidtidige beskæftigelse**

Sager på det foreliggende grundlag

Afgørelsernes overensstemmelse med regler og praksis

Når en person henvender sig til kommunen med henblik på at ansøge om førtidspension, skal kommunalbestyrelsen behandle henvendelsen i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning.

Med førtidspensionsreformen blev der indført en bestemmelse (§ 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.), der giver adgang til, at borgeren kan anmode om, at kommunen ved en henvendelse om førtidspension alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension. I sådanne tilfælde

træffer kommunen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår direkte til behandling efter reglerne om førtidspension.

61 procent af de sager om tilkendelse, der er behandlet på det foreliggende grundlag, er afgjort i overensstemmelse med regler og praksis. Det svarer til 23 sager. I de øvrige 15 sager, ville afgørelsen blive hjemvist eller ændret, hvis det havde været en klagesag i Ankestyrelsen.

Årsagen til, at sagerne ville blive ændret eller hjemvist, er, at der er tilkendt førtidspension, selv om der mangler oplysninger om arbejdsprøvning og funktionsevne.

Formel vurdering

Undersøgelsen viser, at borgeren i 74 procent af de undersøgte sager, har modtaget sygedagpenge, inden der blev rejst en førtidspensions sag på det foreliggende grundlag. I en del af sagerne burde kommunen have haft tilstrækkelig kendskab til borgerens situation til at rejse sagen efter § 18.

I 39 procent af sagerne forløb der mere end tre måneder fra sagens start til afgørelsen blev truffet. Det svarer til 15 ud af 38 sager.

Når borgeren anmoder om, at få sin sag behandlet på det foreliggende grundlag, skal kommunen træffe afgørelse herom umiddelbart i tilknytning til anmodningen. I 37 procent af sagerne, svarende til 47 sager, gik der op til 24 dage, og der mangler registrering om det i 24 procent af sagerne, svarende til 9 sager.

Ved behandling af sager (forud for ansøgers anmodning om behandling på det foreliggende grundlag) anbefaler Ankestyrelsen at:

- Kommunerne løbende overvejer, om en sag, for eksempel en sygedagpengesag, bør overgå til reglerne om førtidspension og således selv tager initiativ i de relevante sager

Ved behandling af sager på det foreliggende grundlag - anbefaler Ankestyrelsen at:

- Kommunerne indarbejder de formelle sagsbehandlingsregler, så:
 - De hurtigt træffer afgørelse om, at påbegynde en førtidspensions sag, og at de overholder sagsbehandlingstiderne
 - De vejleder om muligheden for at lade en sag overgå til reglerne om førtidspension på de to forskellige måder (§ 18 og § 17, stk. 1. 2. og 3. pkt.) og mulige konsekvenser heraf

2 Sager efter pensionslovens § 18 - materiel vurdering

Kapitlet indeholder Ankestyrelsens materielle vurdering af kommunens afgørelser om tilkendelse af førtidspension, når sagen er rejst efter § 18.

Ankestyrelsen vurderer, om kommunernes afgørelser er i overensstemmelse med pensionsloven og Ankestyrelsens praksis. Der er særlig fokus på, om mulighederne for revalidering og arbejdsprøvning med videre har været udtømt før tilkendelse af førtidspension.

Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på, om:

- Sagen samlet set er i overensstemmelse med regler og praksis på området
- Der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet
- Der har været foretaget arbejdsprøvning

2.1 Undersøgelsens resultat

Undersøgelsen viser, at 81 procent af kommunernes afgørelser er i overensstemmelse med lovgivning og praksis. I forhold til en praksisundersøgelse i 2006¹, er der tale om en mindre forbedring².

Undersøgelsen viser også, at der er sammenhæng mellem, om sagen er veloplyst med gennearbejdet ressourceprofil, og om afgørelsen er korrekt.

¹ Praksisundersøgelse om førtidspension efter arbejdsevneметоден, Ankestyrelsen, juli 2006

² I den aktuelle praksisundersøgelse er vurderingen af førtidspensionssager efter § 17, stk. 1, 2 og 3. pkt., udskilt til særlige kapitler. Det er i modsætning til 2006-undersøgelsen. Der er fortsat tale om en forbedring, når en forholdsmeæssig andel af sager efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt., i den aktuelle praksisundersøgelse indregnes i sammenligningen

2.2 Regelgrundlag

Reglerne om tilkendelse af førtidspension findes i § 16 og § 20 i lov om social pension. Regelgrundlaget fremgår af bilag 4.

Det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension, at personens arbejdsevne er varigt nedsat. Nedsættelsen skal være af et sådant omfang, at pågældende, uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder muligheden for beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Kommunen træffer afgørelse om tilkendelse af førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering må anses for dokumenteret, at en person ikke kan blive selvforsørgende.

Kommunen kan samtidig med afgørelsen om tilkendelse beslutte, at en sag skal genoptages til vurdering på et senere fastsat tidspunkt.

En genoptagelse (kontrol) forudsætter, at der er tale om alvorlige lidelser med et uforudsigeligt forløb, hvor arbejdsevnen aktuelt er nedsat, men hvor det ikke kan udelukkes, at der på længere sigt kan opnås en vis forbedring, jf. Principafgørelse P-19-04.

Et kronisk smertesyndrom kan ikke anses for en alvorlig lidelse med et uforudsigeligt forløb, jf. Principafgørelse P-35-04. Den fastsatte kontrol kunne derfor ikke opretholdes.

2.3 Afgørelsernes overensstemmelse med lovgivning og praksis

Ved undersøgelsen vurderer Ankestyrelsen, om afgørelsen om tilkendelse af førtidspension ville blive ændret eller hjemvist. Det sker, hvis afgørelsen materielt ikke er i overensstemmelse med lovgivningen og Ankestyrelsens praksis.

Ankestyrelsen vurderer tillige, at afgørelsen vil blive ændret eller hjemvist, hvis oplysningsgrundlaget er så utilstrækkeligt, at Ankestyrelsen ville anse afgørelsen for ugyldig.

Ankestyrelsen vurderer, at 81 procent af afgørelserne om tilkendelse af førtidspension er i overensstemmelse med loven og praksis, jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1 Afgørelsens korrekthed

Er afgørelsen samlet set rigtig?	Antal	Procent
Afgørelsen er samlet set rigtig	113	81
Afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag	26	19
I alt	139	100

19 procent af sagerne ville blive ændret eller hjemvist, hvis sagen var en klagesag. Det skyldes hovedsagelig, at der ikke er dokumentation for, at der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet.

Afgørelsens rigtighed er hyppigst for ansøgere, der ved tilkendelsen af førtidspension har en psykisk eller medicinsk hoveddiagnose. Henholdsvis 90 og 89 procent af disse afgørelser om tilkendelse var korrekt afgjort, *jf. tabel 2.2*.

Tabel 2.2 Afgørelsens rigtighed og hoveddiagnose ved tilkendelse

Ansøgers hoveddiagnose ved tilkendelsen	Er afgørelsen samlet set rigtig?				I alt	
	Ja		Nej		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Medicinsk	24	89	3	11	27	100
Rheumatologisk	5	83	1	17	6	100
Ortopædisk	8	62	5	38	13	100
Neurologisk	14	70	6	30	20	100
Psykisk	43	90	5	10	48	100
Blandet	19	76	6	24	25	100
I alt	113	81	26	19	139	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

2.4 Kravet om væsentlig og varig nedsat arbejdsevne

Det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension, at borgeren har en varig og væsentlig nedsættelse af arbejdsevnen, *jf. § 16*.

Ankestyrelsen vurderer, at der i 84 procent af sagerne i høj grad eller i nogen grad er dokumentation for, at arbejdsevnen er varigt og væsentligt nedsat, *jf. tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Dokumentation for nedsat arbejdsevne

Er der dokumentation for, at personens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat, <i>jf. lov om social pension § 16, stk. 2?</i>	Antal	Procent
I høj grad	97	70
I nogen grad	19	14
I ringe grad	19	14
Nej	4	3
I alt	139	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Vurderingen af arbejdsevnen forudsætter, at der ikke kun er opmærksomhed på borgerens begrænsninger og muligheder for at afhjælpe dem. Der skal også være fokus på borgerens ressourcer og mulighederne for at udvikle dem.

Som eksempel på praksis henvises til Principafgørelse P-3-06, hvor Ankestyrelsen ikke fandt det dokumenteret, at arbejdsevnen var varigt nedsat i et omfang, der udelukkede, at pågældende kunne blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, eventuelt ved støttet beskæftigelse, herunder fleksjob.

Det er i 17 procent af sagerne, svarende til 23 sager, vurderet, at der kun i ringe grad eller slet ikke var dokumentation for en væsentlig og varig nedsættelse af arbejdsevnen, *jf. tabel 2.3*.

I sagerne er der eksempler på, at borgerens tilstand fortsat kan bedres, enten ved fortsatte behandlingsmuligheder, eller ved at der kan forventes en bedring. Der er også eksempler på manglende dokumentation for, at en påvist tilstand er væsentlig for borgerens arbejdsevne.

Eksempler, hvor Ankestyrelsen er uenig – betingelserne om varighed og væsentlighed er ikke opfyldt

Ikke varig

Sag 017. Der er tale om en 52-årig kvinde med svær depression, der er udløst af dødsfald i familien. Den behandlende psykolog fraråder enhver form for arbejdsprøvning og forventer et langvarigt sygeforløb. 1½ år efter dødsfaldet i familien tilkender kommunen pension.

På afgørelsens tidspunkt kunne man ikke pege på beskæftigelsesmuligheder. Ankestyrelsen vurderer imidlertid, at der ikke er dokumentation for, at tilstanden er varig.

Ikke væsentlig

Sag 064. En 55-årig kvinde med angstlidelse, slidgigt i hænder og fingre samt degeneration og sammenfald i rygsøjlen. Kvinden er opereret for diskusprolaps, men kunne trods dette klare mange fysiske opgaver og kunne både køre bil og motorcykel. Hun kunne dog ikke vende tilbage til sin tidligere beskæftigelse som chauffør eller med rengøring. Hun blev arbejdsprøvet på et lager, hvor hun havde problemer med at løfte og gå på stiger. Herefter blev hun arbejdsprøvet på et plejehjem, hvor hun ikke magtede at gå tur med beboerne i kørestol eller at løfte dem, når de skulle til og fra seng.

Ankestyrelsen vurderer, at arbejdsprøvningen bekræftede den kendte rygbegrænsning, men at der ikke i sagen var overvejet tilstrækkeligt sammen med borgeren, hvordan hendes ressourcer kunne udnyttes i ikke-rygbelastende funktioner, eventuelt i et fleksjob.

Eksempler, hvor Ankestyrelsen er enig i vurderingen

Sag 049. Der er tale om en 53-årig kvinde, der har haft rengøringsarbejde i over 30 år. Hun har kronisk leddegigt med ledpåvirkninger og smerter både i de store led, i hænder og i fødder. Kvinden er arbejdsprøvet på arbejdspladsen som pædagogmedhjælper. Da arbejdet viser sig at være for belastende, etableres en ny arbejdsprøvning i kontorfunktioner med lette opgaver, som hun kan udføre i sit eget tempo. Arbejdstiden er søgt øget til 8-10 timer ugentligt, men det kan hun ikke klare på grund af smerter og træthed.

Ankestyrelsen vurderer, at der har været god fokus på kvindens gode sociale kompetencer og arbejdsidentitet, og at der ved planlægning af arbejdsprøvningen har været opmærksomhed på evner, som hun ikke har brugt i det hidtidige arbejde.

Sag 100. Det drejer sig om en 59-årig tømrer med smerter i bevægeapparatet og svær grad af KOL (rygerlunger). Han er arbejdsprøvet i et byggefirma, hvor hans erfaring med administration og afgivelse af tilbud kan bruges. Skånehensyn følges, han har ingen tunge løft, har varierende arbejdsstillinger og han kan sætte sig for at hvile efter behov. Arbejdstiden var planlagt til gradvist at stige til 12 timer ugentligt, men han kom ikke over 9 timer og endte med at være sygemeldt de sidste 3 uger af perioden.

Ankestyrelsen vurderer, at der var planlagt en relevant arbejdsprøvning med fokus på borgerens evner og erfaringer samtidig med, at man har været opmærksom på hans skånebehov.

2.5 Oplysningsgrundlaget

Utilstrækkeligt oplysningsgrundlag

Ankestyrelsen har vurderet, om sagerne var tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse om at tilkende førtidspension.

Hovedparten af sagerne var tilstrækkeligt oplyst, men i 13 procent af sagerne, svarende til 19 sager, manglede flere og/eller væsentlige eller afgørende oplysninger, at afgørelsen ville blive ændret eller hjemvist, hvis den var blevet behandlet i Ankestyrelsen, *jf. tabel 2.4.*

Tabel 2.4 Sagens oplysningsgrad

	Antal	Procent
Ingen oplysninger mangler	103	74
Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler	17	12
Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	17	12
Afgørende oplysninger mangler	2	1
I alt	139	100

I de 19 sager, hvor det er vurderet, at sagens oplysningsgrad er så mangelfuld, at afgørelsen ville være blevet ændret eller hjemvist, er det undersøgt, hvilke typer af oplysninger der mangler. I 9 ud af de 19 sager mangler der mere end en type oplysninger. I de fleste sager er der mangelfulde oplysninger om arbejdsprøvning, *jf. tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Type af mangel i oplysningsgrundlag

Lægelige oplysninger (I alt 9 sager)	Arbejdsprøvning (I alt 15 sager)	Funktionsbeskrivelse (I alt 7 sager)	Andet (I alt 3 sager)	Antal sager
X	-	-	-	1
-	X	-	-	6
-	-	X	-	1
-	-	-	X	2
X	X	-	-	3
X	X	X	-	4
X	X	X	X	1
-	X	X	-	1
				19

Tabellen omfatter de 19 sager med meget mangelfulde oplysninger

Der mangler særligt oplysninger om relevant arbejdsprøvning, enten fordi der ikke er gennemført en arbejdsprøvning, eller fordi den gennemførte arbejdsprøvning er utilstrækkelig eller ikke er relevant i forhold til belysning af borgerens muligheder på arbejdsmarkedet.

Arbejdsprøvningen bør tage udgangspunkt i de kompetencer, som ressourceprofilen har afdækket. Derfor er det vigtigt, at arbejdsprøvningen sker under de bedst mulige forhold. Borgerens eventuelle behandling bør være afsluttet, så det er det varige funktionsniveau, der bliver belyst.

Eksempler, hvor arbejdsprøvningen har været mangelfuld

Sag 027. Det drejer sig om en 52-årig mand uden uddannelse og med mangeårige rygproblemer. Hans begavelse er i bunden af normalområdet. Der var planlagt arbejdsprøvning med lagerarbejde/truckkørsel uden tunge løft og uden rygbelastende arbejde, men han fik smerter, da han alligevel pressede sig selv for hårdt. Det skete blandt andet, da han rejste en palle op. Af ressourceprofilen fremgik, at han var god til IT. Manden var desuden et socialt samlings-punkt på den campingplads, hvor han opholdt sig meget af sin tid og blandt andet lavede aktiviteter for børnene.

Ankestyrelsen vurderer, at arbejdsprøvningen ikke i tilstrækkelig grad tog hensyn til hans fysiske begrænsninger. Kommunen burde have prøvet at udvikle ham i mindre fysisk krævende funktioner, eventuelt noget med IT eller børn.

Sag 097. Det er en 47-årig mand uden uddannelse, der har slidgigt og smerter i knæ og ryg. Han har desuden misbrugsproblemer (især hash) over en længere periode. Han blev aktiveret i 9 måneder, men ophørte på grund af smerter. Manden har oplyst, at hans misbrug skyldtes smerter. Det fremgik af sagen, at manden var vellidt med gode sociale evner og desuden var en god initiativrig håndværker.

Ankestyrelsen vurderer, at der burde være sket afprøvning i flere funktioner og at det burde have været undersøgt, om der var behandlingsmuligheder i form af smertebehandling og / eller behandling for hans misbrug.

Sag 002. Det drejer sig om en 53-årig sygehjælper, der har svære problemer med KOL (rygerlunger) og forstørret hjerte. Kvinden har haft gentagne lungebetændelser og må bruge bærbar ilt i hjemmet. Hun kan klare sig 2 timer uden få tilført ekstra ilt. Kvinden har deltaget i en individuelt tilpasset arbejdsprøvning i et botilbud 2 timer dagligt. Arbejdsprøvningen måtte imidlertid afbrydes efter en uge, da hun – i strid med de aftalte skånehensyn – blev bedt om at deltage i rengøring. Hun bliver herefter sygemeldt med en kraftig lungebetændelse. Det fører til et langvarigt sygeforløb med antibiotika og behov for ekstra ilt hele døgnet. Det bliver herefter vurderet, at det er lægeligt uforsvarligt at fortsætte arbejdsprøvning eller en afklaring. Kvinden får tilkendt pension.

Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen er korrekt, idet der er tale om en alvorlig lidelse og en skrøbelig tilstand, der let forværres ved mindre belastninger. Sagen er imidlertid også et eksempel på, at det er vigtigt, at kommunen indskærper over for både arbejdspladsen og borgeren, at de aftalte skånehensyn overholdes, da arbejdsprøvningen ellers vil blive værdiløs eller direkte skadelig.

Eksempel på sag, hvor arbejdsprøvningen har været relevant.

Sag 001. Det er en 57-årig kvinde, der har følger efter carpaltunnelsyndrom i venstre håndled. Hun har arbejdet mange år med rengøring, men kan ikke klare det mere med en dårlig arm. En psykolog-undersøgelse viste, at hun ikke kunne omskoles. Hun har været arbejdsprøvet både på en ældreinstitution og i en daginstitution. Det viste sig begge steder, at hun på grund af sin specielle personlighed og behov for skånehensyn (idet hun ikke kunne bruge sine hænder) ikke kunne bidrage med noget.

Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen er korrekt. Den er et godt eksempel på, at der ikke var flere behandlingsmuligheder eller muligheder for omskoling. Desuden viste arbejdsprøvingerne, at kvinden ikke havde ressourcer til at varetage andre opgaver.

Sagen forkert trods tilstrækkeligt med oplysninger

Undersøgelsen viser, at der er god sammenhæng mellem, om en sag er korrekt oplyst, og om den er korrekt afgjort.

Selvom en sag er tilstrækkeligt oplyst, kan afgørelsen blive ændret eller hjemvist af Ankestyrelsen.

I 7 af sagerne er det vurderet, at der er tilstrækkeligt overblik over borgerens aktuelle situation, men på trods af det ville afgørelsen blive ændret eller sagen blive hjemvist, hvis det havde været en klagesag, *jf. tabel 2.6*.

Det drejer sig om sager, hvor tilstanden ikke var stationær, eller forholdene i øvrigt endnu ikke var afklaret.

Tabel 2.6 Oplysningsgrad og afgørelsens rigtighed

	Er afgørelsen samlet set rigtig?				I alt	
	Ja		Nej		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ingen oplysninger mangler	96	85	7	27	103	74
Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler	17	15	.	.	17	12
Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	.	.	17	65	17	12
Afgørende oplysninger mangler	.	.	2	8	2	1
I alt	113	100	26	100	139	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Eksempler, hvor tilstanden ikke er stationær

Sag 081. Det er en 50-årig rengøringsassistent, der er blevet undersøgt for en blodprop i hjernen. Der er imidlertid ingen fysiske fund, men hun har agorafobi, social angst og neurasteni og beskrives som psykisk ”slidt op” efter blandt andet to alkoholiske/voldelige ægteskaber. Den psykiater, der gennemfører undersøgelsen, fraråder en arbejdsprøvning. På dette tidspunkt er kvinden ikke nået fuld styrke i sin medicinske behandling mod panikangst, og der er også igangsat psykologbehandling. Herefter tilkender kommunen førtidspension 1½ år efter sygdommeldingen. Dette sker uden en arbejdsprøvning.

Ankestyrelsen vurderer, at sagen er afgjort for tidligt. Kommunen burde have afventet resultatet af behandlingerne og herefter – eventuelt med inddragelse af psykiater - foretaget en vurdering af, om der var grundlag for at gennemføre en arbejdsprøvning.

Sag 125. Der er tale om en 44-årig mand, der har smerter i ryg og lænd. Han lider desuden af en depression, som er konstateret et år før, han blev tildelt pension. Der blev forinden gennemført et afklaringsforløb, der viste, at han havde en resterhvervsevne på omkring 40

procent. Manden har tidligere arbejdet såvel på et slagteri og med robotsvejsning. Han er blevet behandlet for depressionen, men da han ophørte med medicinen, fik han det dårligere.

Ankestyrelsen vurderer, at borgeren ikke var afklaret tilstrækkeligt med hensyn til den psykiske lidelse. Det kunne derfor ikke på tidspunktet for afgørelsen fastslås, at arbejdsevnen var nedsat så meget, at der ikke var mulighed for beskæftigelse i et fleksjob.

Sag 046. Det drejer sig om en 56-årig kvinde, der har ryg- og skuldersmerter. Desuden har hun forskellige familiemæssige problemer. Der er blandt andet en voldelig ægtemand, som hun var ved at blive skilt fra. Kvinden gennemfører med godt resultat en virksomhedspraktik i sommeren 2008. Alligevel bruger hun på afgørelsestidspunktet alle sine ressourcer på at klare skilsmisssagen.

Ankestyrelsen vurderer, at tilstanden/situationen ikke var stationær, idet sagen er afgjort på et tidspunkt, hvor det ikke var muligt at få overblik over kvindens fremtidige ressourcer.

Unødvendige foranstaltninger

I 4 sager har Ankestyrelsen vurderet, at der var iværksat unødvendige foranstaltninger, *jf. tabel 2.7*. Det kan for eksempel være, at arbejdsprøvningen ikke har taget de nødvendige skånehensyn, eller at kommunen kunne have tilkendt førtidspension tidligere i forløbet.

Tabel 2.7 Unødvendige foranstaltninger

Har der været iværksat unødvendige foranstaltninger?	Antal	Procent
Ja	4	3
Nej	135	97
I alt	139	100

Eksempler på unødvendige foranstaltninger

Sag 112. Der er tale om en 55-årig kvinde, der har haft tungt arbejde i mange år som kantineleder. Hun havde smerter i ryggen og i venstre skulder. Kvinden blev arbejdsprøvet på et plejehjem. Her havde hun skiftende opgaver med blandt andet at made beboerne og desuden at gøre køleskabe rent. Den tidligere kantineleder kunne med besvær klare 2x4 timer om ugen.

Ankestyrelsen vurderer, at arbejdsprøvningen ikke tog hensyn til kvindens udtalte smerter i ryg og arme og ikke tilføjede sagen noget nyt. Der burde i stedet være foretaget en helt anden form for arbejdsprøvning. Det kunne for eksempel være som parkeringsvagt.

Sag 082. Det er en 58-årig mand, der lider i svær grad af åndssvaghed. Han kunne hverken læse eller regne, og han var fysisk nedslidt og præget af alkoholmisbrug. Manden var visiteret til fleksjob i 2005, men han kom ikke i beskæftigelse. Efter en arbejdsprøvning i 2008 viste det sig, at han ikke havde ressourcer.

Ankestyrelsen vurderer, at det kunne være konkluderet tidligere.

Særligt om arbejdsprøvning

Det er ikke et krav i pensionsloven, at der gennemføres arbejdsprøvning forud for tilkendelse af førtidspension. Det er imidlertid en hensigtsmæssig måde til at supplere de lægelige oplysninger og kan bidrage til at kvalificere redegørelsen efter § 19.

I 47 procent af sagerne i undersøgelsen har der været gennemført arbejdsprøvning, mens det ikke er tilfældet i 52 procent af sagerne, *jf. tabel 2.8.*

I langt de fleste af sagerne, hvor der ikke er gennemført arbejdsprøvning, er Ankestyrelsen enig i afgørelsen om tilkendelse af pension. I disse sager er det åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres, *jf. tabel 2.8.*

Tabel 2.8 Dokumentation for arbejdsprøvning og afgørelsens rigtighed

Er der dokumentation for arbejdsprøvning?	Er afgørelsen samlet set rigtig?				I alt	
	Ja		Nej		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ja	52	80	13	20	65	100
Nej	59	82	13	18	72	100
Ikke relevant	2	100	.	.	2	100
I alt	113	81	26	19	139	100

Af de 26 sager, som Ankestyrelsen ville have ændret eller hjemvist, hvis sagen havde været til behandling i styrelsen, var der gennemført arbejdsprøvning i halvdelen af sagerne. I sagerne er der eksempler, hvor arbejdsprøvningen ikke har taget tilstrækkeligt hensyn til borgerens varige begrænsninger (som i sag 027), og hvor arbejdsprøvningen er sket, uden at resultatet af mulige forbedringer af de helbredsmæssige forhold foreligger og uden at søge at drage fordel af borgerens kompetencer (som i sag 097).

59 ud af de 113 sager, hvor afgørelsen samlet set er rigtig, indeholder ikke dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning. Det fremgår imidlertid af disse sager, at det er åbenbart, at erhvervsevnen ikke kunne forbedres.

Ankestyrelsen anbefaler, at kommunerne i højere grad har fokus på:

- **At overveje og belyse muligheden for at forbedre arbejdsevnen og udvikle borgerens ressourcer bedst muligt, herunder at arbejdsprøvning gennemføres med fokus på borgerens konkrete evner og skånebehov, således at der kun bevilges førtidspension, når det er dokumenteret, at arbejdsevnen er væsentlig og varig nedsat**

3 Sager efter pensionslovens § 18 - formel vurdering

Kapitlet indeholder Ankestyrelsens formelle vurdering af kommunernes afgørelser i førtidspensionssager behandlet efter pensionslovens § 18. Sagerne er vurderet efter de særlige sagsbehandlingsregler i pensionsloven og arbejdsevnebekendtgørelsen. Det drejer sig om indhold i afgørelser, overholdelse af tidsfrist og kvalitet af ressourceprofil.

3.1 Afgørelsen

Når en kommune træffer afgørelse om, at en sag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, skal borgeren have skriftlig meddelelse om det. Afgørelsen om pension skal træffes senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse. Hvis dette i særlige tilfælde ikke er muligt, skal borgeren have besked om, hvornår sagen kan forventes afgjort.

I 97 procent af sagerne er afgørelsen truffet senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse. Sagerne afspejler, at nogle kommuner som fast praksis først træffer afgørelse om at lade en sag overgå til reglerne om førtidspension efter § 18 samtidig med, at de tilkender pension. Ankestyrelsen bemærker, at pensionslovens § 21 forudsætter, at de to afgørelser træffes på forskellige tidspunkter.

I fire sager er det uoplyst, om der, jf. § 21 i lov om social pension, er truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse. Årsagen hertil er, at datoen for sagens påbegyndelse ikke fremgår i de fire sager. Ankestyrelsen anbefaler kommunerne at være mere opmærksom på, at det fremgår af sagen, hvornår pensionssagen er påbegyndt, *jf. tabel 3.1.*

Tablet 3.1 Overholdelse af fristen på 3 måneder for afgørelse

Er der truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse, jf. § 21 i lov om social pension?	Antal	Procent
Ja	135	97
Uoplyst	4	3
I alt	139	100

Selve afgørelsen

Afgørelsen er skriftlig i samtlige 139 sager. I 91 procent af sagerne, svarende til 126 sager, er såvel afgørelsen som hjemmelen dertil i høj grad klar og forståelig. I de resterende ni procent, svarende til 13 sager, er afgørelsen eller hjemmelen eller eventuelt begge forhold (3 sager) i nogen grad klar og forståelig.

3.2 Ressourceprofilen

Formålet med ressourceprofilen er, at der udarbejdes en beskrivelse og vurdering af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer i forhold til at kunne indgå i jobfunktioner på arbejdsmarkedet. Elementerne beskrives og vurderes i en løbende fremadrettet proces i takt med afklaringen og udviklingen af borgerens ressourcer i forhold til kravene på arbejdsmarkedet.

Det er derfor ikke kun arbejdserfaring, der er vigtigt at få beskrevet, men også interesser, sociale kompetencer og socialt netværk. En mere udbygget beskrivelse kan give grundlag for både at finde helt nye muligheder for en erhvervs-mæssig placering, og give kommunen anledning til at overveje, om borgeren bruger alle sine ressourcer på opgaver, der kunne løses på anden vis (for eksempel syg ægtefælle eller særligt plejekrævende børn).

I alle sager forelå en ressourceprofil. I 7 procent af sagerne, svarende til 10 sager, er ressourceprofilen kun i ringe grad fyldestgørende. Det drejer sig om sager, hvor der ikke er fokuseret tilstrækkeligt på borgerens ressourcer og muligheden for at udnytte dem, eller hvor de slet ikke er beskrevet, *jf. tabel 3.2*.

Tablet 3.2 Ressourceprofil

Er der udarbejdet fyldestgørende ressourceprofil?	Antal	Procent
I høj grad	109	78
I nogen grad	20	14
I ringe grad	10	7
I alt	139	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Eksempler på ressourceprofiler, der ikke har været fyldestgørende.

Sag 063. En 49-årig kvinde med lægelig dokumentation for tilbagevendende svær depression. Hun havde været i fleksjob i 2 år og 8 måneder, men hun bliver sygemeldt på grund af stress/depression. Af ressourceprofilen fremgår det, at hun var glad for sit fleksjob i køkkenet på en daginstitution, men at hun oplevede frustration, når hun fik pålagt for mange opgaver uden for køkkenet.

Ankestyrelsen vurderer, at ressourceprofilen mangler oplysninger, (1) om hvordan hun fungerede i fleksjobbet, når hun havde det godt, (2) om hvilke skånehensyn, der var fastlagt i fleksjobbet, og om disse blev overholdt, og (3) om hun kunne fungere i et lignende job med yderligere skånehensyn.

Sag 064. En 55-årig kvinde med angstlidelse, slidgigt i hænder og fingre samt degeneration og sammenfald i rygsøjlen. Hun er opereret for diskusprolaps, men hun kunne trods dette klare mange fysiske opgaver og kunne køre både bil og motorcykel. Hun kunne dog ikke vende tilbage til sin tidligere beskæftigelse, hvor hun havde arbejdet som chauffør og med rengøring. Arbejdsprøvet på lager, hvor hun havde problemer med at klare løftarbejde og arbejde med at gå på stiger. Herefter arbejdsprøvet på et plejehjem, hvor hun ikke magtede at gå tur med beboerne i køre stol eller at løfte dem, når de skulle til og fra seng.

Ankestyrelsen vurderer, at arbejdsprøvningen bekræftede den kendte rygbegrænsning, men at der ikke i sagen var overvejet tilstrækkeligt sammen med borgeren, hvordan hendes ressourcer kunne udnyttes i ikke-rygbelastende funktioner, eventuelt i et fleksjob.

Dialog med borger om ressourceprofil

Efter lov om social pension skal ressourceprofilen udarbejdes i dialog med borgeren. I 4 sager var udarbejdelsen af ressourceprofilen kun i ringe grad sket i dialog med borgeren. I ingen af disse sager var ressourceprofilen fyldestgørende, *jf. tabel 3.3.*

Tabel 3.3 Dialog med borger om ressourceprofil

Er ressourceprofilen udarbejdet i dialog med borgeren?	Antal	Procent
I høj grad	105	76
I nogen grad	28	20
I ringe grad	4	3
Nej	2	1
I alt	139	100

I 2 sager var borgeren slet ikke inddraget i udarbejdelse af profilen. Det drejer sig om sager, hvor borgeren for eksempel på grund af hjerneskade, ikke var i stand til medvirke/forstå, hvad der foregik. Ressourceprofilen var fyldestgørende, og sagerne var i øvrigt korrekt afgjort.

Ankestyrelsen anbefaler:

- **At kommunen, i samarbejde med borgeren, har fokus på mulighederne for udvikling af borgerens evner i forhold til arbejdsmarkedet, også på områder der ligger uden for den hidtidige beskæftigelse, når de udarbejder ressourceprofilen**

4 Sager på det foreliggende grundlag - materiel vurdering

Kapitlet indeholder Ankestyrelsens materielle vurdering af kommunens afgørelser om tilkendelse af førtidspension, når sagen er rejst efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Sagerne adskiller sig fra sagerne i kapitel 2 ved, at borgeren har bedt om at få sagen rejst, inden kommunen eventuelt har taget initiativ til det. At en sag er behandlet efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. er således ikke udtryk for, at afgørelsen er oplagt.

Sagerne er vurderet på samme måde som i kapitel 2. Ved vurderingen er der særligt lagt vægt på, om:

- Sagen samlet set er i overensstemmelse med regler og praksis for tilkendelse af førtidspension
- Der har været tilstrækkeligt fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet
- Der er foretaget arbejdsprøvning

4.1 Undersøgelsens resultat

Der er indkaldt i alt 50 sager til undersøgelsen. De 50 sager er af kommunerne indberettet til førtidspensionsstatistikken som tilkendt efter bedømmelse på det foreliggende grundlag, jf. lov om social pension § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Der er imidlertid 12 sager, som ikke indgår i undersøgelsen. Af de ni sager fremgår det ikke, at der har været tale om sager bedømt på det foreliggende grundlag. De sidste tre sager var ikke omfattet af undersøgelsens tema.

Undersøgelsen viser, at 61 procent af de afgjorte sager, der var rejst efter § 17, var korrekte. Det svarer til 23 sager. 39 procent, svarende til 15 sager, ville blive ændret eller hjemvist, hvis det havde været klagesager i Ankestyrelsen.

Årsagen til at sagerne ville blive ændret eller hjemvist er, at der mangler oplysning om arbejdsprøvning og funktionsevne.

Undersøgelsen viser også, at der i 7 af de korrekte afgørelser er dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning. I de øvrige 16 sager, svarende til 70 procent, er der ikke dokumentation for en arbejdsprøvning, men sagen er på anden måde belyst tilstrækkeligt til, at det kunne vurderes, at arbejdsevnen var varigt nedsat i et sådant omfang, at borgeren ikke kunne blive selvforsørgende.

4.2 Regelgrundlaget

Reglerne om påbegyndelse af en førtidspensionssag på det foreliggende grundlag fremgår af § 17. Det fremgår heraf, at en henvendelse om førtidspension skal behandles i forhold til alle de muligheder, der findes i den sociale lovgivning. Ønsker en borger alene, at der tages stilling til førtidspension, skal kommunen træffe afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension. Inden kommunen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling på det foreliggende grundlag, skal borgeren vejledes om forskellen på de to muligheder for at starte en sag. P-13-04 er et eksempel på, at en afgørelse om afslag på førtidspension blev ophævet, fordi det ikke fremgik klart, om borgeren ønskede sagen behandlet på det foreliggende grundlag. Kommunen havde heller ikke vejledt om forskellen på § 17 og § 18.

Af P-25-04 fremgår, at der ved foreliggende dokumentationsgrundlag forstås allerede udarbejdet materiale, som en myndighed er forpligtet til at fremskaffe til brug for sagsbehandlingen.

Selve sagsbehandlingen med udarbejdelse af ressourceprofil og redegørelse efter § 19 foregår, som når sagen er rejst på kommunens initiativ. Det er understreget i P-4-04.

4.3 Afgørelsernes overensstemmelse med lovgivningen og praksis

I undersøgelsen vurderer Ankestyrelsen om afgørelsen om tilkendelse af førtidspension ville blive ændret eller hjemvist, hvis afgørelsen materielt set ikke er i overensstemmelse med lovgivningen og Ankestyrelsens praksis. Det samme gælder, hvis oplysningsgrundlaget er så utilstrækkeligt, at Ankestyrelsen vil anse afgørelsen for ugyldig.

Ankestyrelsen vurderer, at 61 procent af afgørelserne, svarende til 23 ud af de 38 sager, om tilkendelse af pension behandlet efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. er korrekte, *jf. tabel 4.1*.

Tabel 4.1 Afgørelsens korrekthed samlet set

	Antal	Procent
Afgørelsen er samlet set rigtig	23	61
Afgørelsen ville blive ændret eller sagens hjemvist, hvis det havde været en klagesag	15	39
I alt	38	100

I de sager, hvor Ankestyrelsen ikke er enig i afgørelsen, manglede der i 87 procent af sagerne væsentlige eller afgørende oplysninger, *jf. tabel 4.2*.

Tabel 4.2 Oplysningsgrad og afgørelsens rigtighed

	Er afgørelsen samlet set rigtig?				I alt	
	Ja		Nej		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ingen oplysninger mangler	22	96	2	13	24	63
Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler	1	4	.	.	1	3
Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	.	.	12	80	12	32
Afgørende oplysninger mangler	.	.	1	7	1	3
I alt	23	100	15	100	38	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Det var især oplysninger om arbejdsprøvning og om funktionsevne, sagerne manglede, for at de kunne anses for at være belyst tilstrækkeligt. Det må i den forbindelse bemærkes, at kommunen ikke kan iværksætte en arbejdsprøvning efter, at sagen er startet på det foreliggende grundlag.

Eksempler på sager, hvor der ikke er tilstrækkelige oplysninger om arbejdsprøvning/funktionsevne

Sag 178. En 39-årig kvinde modtager sygedagpenge. Hun har psoriasisgigt med smerter i store dele af kroppen. Hun arbejder i fleksjob på et vaskeri, indtil ægtefællen pludselig dør. Efter ægtefællens død er hun alene om at tage sig af de 3 mindreårige børn og alt det huslige, som ægtefællen vist nærmest tog sig af før. Kommunens servicelovsafdeling diskuterer, om og hvordan der skal bevilges hjælp i hjemmet. På afgørelsestidspunktet har hun fået 2 timers ugentlig rengøring og et ikke gennemført tilbud om aflastning til børnene i nogen weekender. I forbindelse med dagpengeperiodens udløb varsler kommunen ophør af dagpenge, da der ikke er grundlag for at påbegynde pensionssag. Hun søger derfor selv om førtidspension på det foreliggende grundlag.

Ankestyrelsen vurderer, at sagen er et eksempel på, at borgerens energi og kræfter kan bruges enten på arbejdsmarkedet eller på en meget belastet hjemmefront. Hvis kommunen havde hjulpet mere i hjemmet, var der antagelig stadig mulighed for at varetage et nyt fleksjob. Det bemærkes, at det tidligere fleksjob ikke var optimalt, fordi det var fysisk belastende. Det må

anses for en del af de ”behandlingsmæssige foranstaltninger”, at kommunen yder den støtte, der er mulighed for efter anden lovgivning, og at arbejdsevnen først vurderes, når forholdene er i bedst mulig gænge. Belastningen ved at være ene om at varetage omsorgen for små børn kan ikke kompenseres ved at tilkende pension, da denne belastning ikke nedsætter arbejdsevnen varigt.

Sag 179. En 64-årig kvinde, der altid har været hjemmegående, søger pension, da hendes mand går på folkepension. Hun er 30 år tidligere opereret for diskusprolaps. Kommunen giver afslag på at starte pensionssag efter § 18 og bevilger revalidering. Herefter søger hun selv om pension på det foreliggende grundlag.

Ankestyrelsen vurderer, at der er beskrevet en varig nedsættelse af arbejdsevnen, men at der ikke er dokumentation for, at nedsættelsen er så væsentlig, at hun ikke ville kunne forsørge sig selv i et fleksjob eller ved revalidering, som kommunen selv var indstillet på. Det bemærkes særligt, at ressourceprofilen ikke beskæftiger sig med hendes erfaringer med at håndtere sin 30 år gamle ryglidelse. Det fremgår ikke af sagen, om kommunen har vejledt om forskellen på § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. og § 18, altså om konsekvensen af, at kommunen kun tager stilling til førtidspension.

Sag 183. En 39-årig kvinde med skade på højre albue og højre hofte efter, at hun blev påkørt af bil. Hun var fortsat i behandling, da sygedagpengene efter 1 år var ved at udløbe. Kommunen mente ikke, at der var forlængelsesmuligheder. Borgeren søgte herefter om pension på det foreliggende grundlag, og kommunen indstillede sagen til afslag. Pensionsudvalget tilkendte pension.

Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen er forkert, idet der ikke er dokumentation for en varig nedsættelse af arbejdsevnen. Hofteskaden er ikke færdigbehandlet, og før det er sket, er det ikke muligt at vurdere det fremtidige funktionsniveau.

Eksempler på afgørelser, hvor sagen var tilstrækkeligt belyst.

Sag 160. En 52-årig kvinde med kræftlidelse med spredning. Hun forsøgte at genoptage sit arbejde på nedsat tid, men hun måtte opgive på grund af forværring af tilstanden. Kommunen rådede hende til at søge pension, så sygedagpengene kunne forlænges.

Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen er korrekt. Kommunen burde dog selv have rejst en sag efter § 18 på det anførte grundlag.

Sag 172. En 61-årig gymnastiklærer med diskusprolaps, slidgigt i det meste af kroppen og hovedpine. Pågældende har deltaget i forskellige afklaringsforløb, der viste en arbejdsevne på

9 timer ugentligt og konkluderede, at mulighederne på arbejdsmarkedet var meget begrænsede. 1½ år senere søgte hun pension på det foreliggende grundlag.

Ankestyrelsen vurderer, at afgørelsen er korrekt. Kommunen burde dog selv på et tidligere tidspunkt have rejst en sag efter § 18 på det anførte grundlag.

En afgørelse kan godt være rigtig, selv om der ikke foreligger dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning. I de to sager, hvor der ikke har været foretaget arbejdsprøvning, fremgår det, at det er åbenbart, at arbejdssevnen ikke kunne udnyttes, *jf. tabel 4.3*.

Tabel 4.3 Dokumentation for foretaget arbejdsprøvning og afgørelsens rigtighed

Er der dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning?	Er afgørelsen samlet set rigtig?				I alt	
	Ja		Nej		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ja	7	30	5	33	12	32
Nej	2	9	.	.	2	5
Ikke relevant	14	61	10	67	24	63
I alt	23	100	15	100	38	100

Ankestyrelsen anbefaler at:

- **Kommunerne er opmærksomme på, om de begrænsninger, der er beskrevet i ressourceprofilen, skyldes helbredsmæssige forhold, eller om de skyldes andre forhold (for eksempel omfattende omsorgsopgaver i hjemmet), og derfor ikke giver grundlag for tilkendelse af førtidspension**

5 Sager på det foreliggende grundlag – formel vurdering

Der gælder de samme sagsbehandlingsregler for sager, der behandles på det foreliggende dokumentationsgrundlag, som når sagen er startet efter § 18. Kommunen kan dog ikke iværksætte arbejdsprøvninger, speciallægeundersøgelser mv., når sagen er overgået til behandling efter pensionslovens § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. Med hensyn til anbefalingerne om ressourceprofilen henvises til kapitel 3.

Tidligere pensionssager for borgeren

Ankestyrelsen har undersøgt, i hvilket omfang der tidligere har været rejst sager om førtidspension. Det er alene i få sager, at det er tilfældet.

I to sager er der oplysninger om tidligere afslag på påbegyndelse af pensionssag.

Der indgår i alt i to sager oplysninger om tidligere afslag på tilkendelse af pension.

5.1 Forsørgelsesgrundlag

Ankestyrelsen har undersøgt ansøgerens forsørgelsesgrundlag, inden der er tilkendt førtidspension. Det er forventeligt, at en stor del af pensionsansøgerne på det foreliggende grundlag har modtaget sygedagpenge, idet dagpengene kan forlænges, når der er påbegyndt en sag om førtidspension. I 74 procent af sagerne, svarende til 28 sager, har ansøgeren tidligere modtaget sygedagpenge. Det må imidlertid undre, at så stor en andel af sagerne (18 ud af 28), hvor der er tilkendt førtidspension på det foreliggende grundlag, er vurderet som korrekte, *jf. tabel 5.1*.

I sygedagpengesager skal kommunen følge borgeren tæt. Senest 2 uger inden dagpengene udløber, skal kommunen foretage en vurdering af sagen efter retssikkerhedslovens § 7a. Kommunen burde derfor typisk have tilstrækkeligt kendskab til at kunne rejse sagen i stedet for at overlade dette til borgeren.

I 10 af sagerne, hvor det tidligere forsørgelsesgrundlag var sygedagpenge, er Ankestyrelsen ikke enig i pensionstilkendelse.

Tablet 5.1 Afgørelsens rigtighed og forsørgelsesgrundlag før pensionstilkendelse

Ansøgers forsørgelsesgrundlag før tilkendelsen	Er afgørelsen samlet set rigtig?				I alt	
	Ja		Nej		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Kontanthjælp	2	9	2	13	4	11
Sygedagpenge	18	78	10	67	28	74
Arbejdsløshedsdagpenge	.	.	1	7	1	3
Andet	2	9	2	13	4	11
Fremgår ikke	1	4	.	.	1	3
I alt	23	100	15	100	38	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Ankestyrelsen anbefaler:

- **At kommunerne selv træffer afgørelse om at rejse førtidspensions sag, så snart dokumentationsgrundlaget, for eksempel i sygedagpengesager, er tilstrækkeligt**

5.2 Sagsbehandlingstiden

Kommunernes praksis med overholdelse af 3-månedersfristen i § 21, er anderledes for sager der er opstartet på det foreliggende grundlag end for sager, der er startet efter § 18.

Kommunen skal påbegynde en sag efter § 17. stk. 1, 2. og 3. pkt., når borgeren beder om det. Beslutningen om at rejse en sag kan altså ikke udskydes, til sagen er mødeklar.

I 39 procent af afgørelserne, svarende til 15 af de 38 sager, forløb der mere end 3 måneder, fra sagen blev påbegyndt, til den var afgjort, *jf. tabel 5.2.*

Tabel 5.2 Overholdelse af fristen på 3 måneder for afgørelse

Er der truffet afgørelse senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse, jf. § 21 i lov om social pension?	Antal	Procent
Ja	23	61
Nej	15	39
I alt	38	100

I 15 sager er der gået mere end tre måneder, før afgørelsen blev truffet, *jf. tabel 5.3*.

I ingen af de sager er der dokumentation for, at borgeren havde fået skriftlig meddelelse om forsinkelsen, om årsagen hertil og om hvornår sagen kunne forventes afgjort.

Tabel 5.3 Meddelelse om manglende overholdelse af fristen på 3 måneder for afgørelse

Har borgeren fået skriftlig meddelelse om forsinkelse, hvis afgørelse ikke er truffet efter senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse, jf. § 21 i lov om social pension?	Antal	Procent
Nej	6	40
Uoplyst	9	60
I alt	15	100

Omfatter de 15 sager, hvor afgørelsen ikke er truffet efter senest 3 måneder efter sagens påbegyndelse

Når borgeren anmoder om, at sagen behandles på det foreliggende grundlag, træffer kommunen umiddelbart afgørelse herom. Dette fremgår af pensionsvejledningen pkt. 13 og af P-6-07. Det skete kun i 39 procent af sagerne, svarende til 15 sager. I 37 procent af sagerne, svarende til 14 sager, gik der op til 24 dage og i 24 procent af sagerne, svarende til 9 sager, manglede der registrering *jf. tabel 5.4*.

Tabel 5.4 Tidsrum mellem anmodning om at sagen rejses til kommunens beslutning herom

	Antal	Procent
0 dage	15	39
1-24 dage	14	37
Manglende registrering	9	24
I alt	38	100

Ankestyrelsen anbefaler, at:

- Kommunerne hurtigt træffer afgørelse om at påbegynde en førtidspensionssag, og at de overholder sagsbehandlingstiderne

Selve afgørelsen

Afgørelsen var skriftlig i 37 ud af de 38 sager.

Afgørelsen fremstod som klar og forståelig i høj eller nogen grad i 37 ud af de 38 sager. I den sidste sag fremstod afgørelsen uklar, og den er vurderet som ikke at være i overensstemmelse med regler og praksis.

I alle sager fremgik det i høj eller nogen grad, med hvilken hjemmel afgørelsen blev truffet.

Sagsbehandlingsskridt efter påbegyndelse af sagen.

I kapitel 4 er nævnt de særlige regler om indhentelse af oplysninger i sager, der behandles på det foreliggende grundlag.

Ankestyrelsen vurderer, at sagerne stort set er behandlet i overensstemmelse med reglerne.

Der har i 10 ud af de 38 sager været taget sagsbehandlingsskridt, efter at borgeren har anmodet om at få sagen rejst, og inden kommunen traf afgørelse om at rejse sag, *jf. tabel 5.5*.

Tabel 5.5 Sagsbehandlingsskridt efter anmodning om at sagen rejses og før kommunens afgørelse om at rejse sag

Har der i perioden mellem tidspunktet for borgerens anmodning og tidspunktet for kommunens afgørelse om at rejse sag været sagsbehandlingsskridt?	Antal	Procent
Ja	10	26
Nej	28	74
I alt	38	100

I flere sager er det i afgørelsen om, at behandle sagen på det foreliggende grundlag noteret, at der herefter ikke vil blive indhentet yderligere oplysninger. Officialmaksimen¹ skal dog fortsat opfyldes på den måde, at kommunen skal indhente eksisterende materiale af relevans for sagen. Det er imidlertid også sket i praksis, så den misvisende vejledning har ikke haft betydning for sagernes behandling i den sammenhæng, *jf. tabel 5. 6*.

¹ Det følger af det ulovbestemte princip om officialmaksimen, at myndigheden har pligt til at oplyse sagen tilstrækkeligt, inden der træffes afgørelse - herunder pligt til at søge tvivlsspørgsmål afklaret.

Table 5.6 Indhentning af allerede eksisterende information efter sagen er overgået til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Har kommunen indhentet allerede eksisterende information, efter at sagen er overgået til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.?	Antal	Procent
Ja	21	55
Nej	16	42
Uoplyst	1	3
I alt	38	100

I sager, der påbegyndes efter lovens § 17, tager kommunen efter pensionsloven ikke skridt til nye undersøgelser eller foranstaltninger. Til trods for det har kommunen i 4 ud af 38 sager taget dette initiativ, *jf. tabel 5.7*.

Table 5.7 Oplysninger om nye undersøgelser efter overgang til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Er der oplysninger om nye undersøgelser eller foranstaltninger, efter at sagen er overgået til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.?	Antal	Procent
Ja, og det er sket på kommunens initiativ	4	11
Ja, men det er ikke sket på kommunens initiativ	5	13
Nej	28	74
Uoplyst	1	3
I alt	38	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Ankestyrelsen anbefaler:

- **At kommunen vejleder om muligheden for at lade en sag overgå til reglerne om førtidspension på de to forskellige måder (§ 18 og § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.) og mulige konsekvenser heraf**

Bilag 1 Metode

Ankestyrelsen, beskæftigelsesankenævnene og de sociale nævn har en forpligtelse til at koordinere, at afgørelser, der kan indbringes for Ankestyrelsen og nævnene, træffes i overensstemmelse med lovgivningen og praksis. Om lovgrundlaget henvises til §§ 76 - 79a i lovebekendtgørelse nr. 877 af 3. september 2008 om retssikkerhed og administration på det sociale område og §§ 39 - 45 i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 768 af 27. juni 2007 om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Ankestyrelsen har ansvaret for praksiskoordineringen – af kommuner og nævn - på landsplan, mens nævnene har ansvaret på regionalt plan. Praksisundersøgelser er et redskab, som benyttes med henblik på at få klarhed over, om myndighedernes afgørelser er i overensstemmelse med lovgivningen. Hvis undersøgelserne afdækker fejl og mangler i sagsbehandlingen, giver de grundlag for at målrette vejledningsindsatsen.

Praksisundersøgelsen skal i henhold til retssikkerhedslovens § 79 a behandles på et kommunalbestyrelsesmøde i de deltagende kommuner. Bestemmelsen præciserer det kommunalpolitiske ansvar for at følge op på klageinstansernes praksisundersøgelser og understreger kommunalbestyrelsernes ansvar for at implementere retssikkerhed i kommunerne på det sociale og beskæftigelsesmæssige område.

Ved en praksisundersøgelse indkalder Ankestyrelsen et antal sager fra underinstanserne, som i denne undersøgelse er kommunerne, og foretager en gennemgang af disse sager med henblik på en legalitetsvurdering. Legalitetsvurderingen indebærer dels en materiel vurdering af afgørelsernes rigtighed i forhold til lovgivning og Ankestyrelsens praksis, dels en formel vurdering af sagerne i forhold til de forvaltningsretlige regler.

1.1 Fokus i praksisundersøgelsen

Fokus i undersøgelsen er, at afklare om kommunernes afgørelser om tilkendelse af førtidspension er i overensstemmelse med praksis. Der er specielt fokus på kvaliteten af tiltag i de enkelte sager som revalidering, arbejdsprøvning mv., og om disse muligheder må anses for udtømte.

Efter påbegyndelsen af praksisundersøgelsen med ovennævnte fokus indgik et supplerende fokuspunkt om tilkendelse af førtidspension på det foreliggende grundlag, jf. lov om social pension § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. For at kunne udgøre et tilstrækkeligt bedømmelsesgrundlag for dette afgrænsede område, er der udtaget et supplerende antal sager, jf. nedenfor.

1.2 Udvælgelsen af sager

Sager efter pensionslovens § 18

Til undersøgelsen er der indkaldt sager fra 15 kommuner. Hver kommune blev bedt om at sende 10 sager, således at der i alt er indkaldt 150 sager.

Følgende kommuner er udvalgt til at deltage i undersøgelsen: Billund, Fredensborg, Hedensted, Helsingør, Herning, Ikast-Brande, Kalundborg, Kolding, Nyborg, Slagelse, Sorø, Tårnby, Vejen, Aabenraa og Aalborg

De udvalgte kommuner indgår alle i treårs-planen om deltagelse i Ankestyrelsen og nævnenes praksisundersøgelser. Treårs-planen bygger på en inddeling af samtlige kommuner i tilnærmelsesvis tre lige store grupper. Hver gruppe indgår kun hvert tredje år i praksisundersøgelserne, dvs. kommunerne i denne undersøgelse er udvalgt blandt i alt 35 kommuner, som alle indgår i praksisundersøgelser i 2009. Kommunerne er udvalgt med vægt på spredning i forhold til geografisk placering samt indbyggerstørrelse.

Kommunen blev bedt om:

- at indsende 10 sager, hvor kommunen har truffet afgørelse om tilkendelse af førtidspension, således, at første sag vedrører den seneste afgørelse før 1. marts 2009, den anden sag vedrører den næstsidste sag før 1. marts 2009 og så fremdeles, indtil de 10 sager er fundet, og
- at udfylde et elektronisk måleskema for 3 af sagerne. Måleskemaet skulle udfyldes for de tre seneste afgørelser blandt de sager, der indsendes.

Sagerne måtte ikke være anket og videresendt til nævnet med henblik på behandling. Sager, hvor afgørelsen efter remonstration er ændret, og sagen herefter ikke er videresendt til nævnet, indgår i undersøgelsen.

Ankestyrelsen har i forbindelse med indkaldelse af sagerne oplyst om, at samtlige akter fra sagsforløbet skal indsendes. Ved undersøgelsen er det lagt til grund, at samtlige sagsakter er modtaget, således at Ankestyrelsen bedømmer sagen på samme grundlag som kommunen har haft.

I enkelte tilfælde er det konstateret, at det har været sandsynligt, at et dokument foreligger, hvorefter Ankestyrelsen har fået eftersendt dokumentet. Til illustration forelå der fra en enkelt kommune ikke afgørelser ved indsendelse af materialet. Efter kontakt til kommunen blev afgørelserne eftersendt.

Sager på det foreliggende grundlag

De sager, der er indkaldt til den del af undersøgelsen, der omhandler sager, som er behandlet på det foreliggende grundlag, er udvalgt ud fra oplysninger, som kommunerne har indberettet til Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik. Hensigten var, at der skulle indgå 50 sager i denne del af undersøgelsen.

Otte af de 150 sager, der var indkaldt til § 18 undersøgelsen, var af kommunerne indberettet som behandlet på det foreliggende grundlag. For at nå op på 50 sager, var det nødvendigt at supplere med yderligere 42 sager.

Ankestyrelsen udvalgte de 42 sager, som kommunerne blev bedt om at sende, ud fra førtidspensionsstatistikken. De 42 nyeste afgørelser fra de 15 kommuner blev udvalgt. 11 af de 15 kommuner havde sager, hvor afgørelserne var truffet i 1. kvartal af 2009 samt december og november 2008. Ved at medtage alle sager fra november 2008 ville antallet blive i alt 45. Ankestyrelsen frasorterede derfor tre sager – alle fra november og fra kommuner med flest sager fra november 2008.

1.3 Præsentation af stikprøven

Sager efter pensionslovens § 18

Der blev indkaldt i alt 150 sager til undersøgelsen af sager om tilkendelse af førtidspension. Heraf er 3 sager ikke omfattet af undersøgelsens tema.

Otte af sagerne var indberettet til førtidspensionsstatistikken som behandlet efter § 17 stk. 1, 2. og 3. pkt. Disse sager indgår derfor i undersøgelsen om sager, der er behandlet på det foreliggende grundlag. Der er således i alt 139 sager, der indgår i undersøgelsen af sager efter pensionslovens § 18, *jf. tabel 1*.

Tabel 1 Sager efter pensionslovens § 18

	Antal
Indkaldte sager	150
Udgår da sagen ikke er omfattet af undersøgelsens tema	3
Udtaget til undersøgelsen om sager behandlet efter § 17, stk. 1, 2 og 3.pkt.	8
I alt	139

51 pct. af sagerne efter pensionslovens § 18 vedrører mænd, *jf. tabel 2*.

Tabel 2 Sager efter pensionslovens § 18, fordelt på køn

	Antal	Procent
Mænd	71	51
Kvinder	68	49
I alt	139	100

Halvdelen af sagerne efter pensionslovens § 18 vedrører personer i aldersklassen 51-60 år, *jf. tabel 3.*

Tabel 3 Sager efter pensionslovens § 18, fordelt på alder

	Antal	Procent
18-20 år	4	3
21-30 år	12	9
31-40 år	14	10
41-50 år	32	23
51-60 år	65	47
61 år eller mere	12	9
I alt	139	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Sager på det foreliggende grundlag

Der er i alt udtaget 50 sager til undersøgelsen af sager behandlet på det foreliggende grundlag. Heraf er 8 sager fra den første indkaldelse af 150 sager.

Af de 50 sager måtte 12 udgå. Ni sager fordi det ikke fremgår, at sagen har været behandlet på det foreliggende grundlag, og tre sager var ikke omfattet af undersøgelsens tema. Der er således i alt 38 sager, der indgår i undersøgelsen af sager efter pensionslovens § 17, *jf. tabel 4.*

Tabel 4 Sager på det foreliggende grundlag

	Antal	
Fra de først indkaldte 150 sager	8	
Supplerende indkaldt	42	
I alt	50	50
Udgår da sagen ikke er omfattet af undersøgelsens tema	3	
Udgår da det ikke af sagen fremgår, at den er behandlet på det foreliggende grundlag	9	
Udgår i alt	12	12
I alt		38

37 pct. af sagerne, svarende til 14 sager, efter pensionslovens § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt. vedrører mænd, *jf. tabel 5*.

Tabel 5 Sager på det foreliggende grundlag, fordelt på køn

	Antal	Procent
Mænd	14	37
Kvinder	24	63
I alt	38	100

Der er ingen sager vedrørende personer, der ikke er fyldt 30 år. 4 ud af 10 sager efter pensionslovens § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt., vedrører personer i aldersklassen 51-60 år, *jf. tabel 6*.

Tabel 6 Sager på det foreliggende grundlag, fordelt på alder

	Antal	Procent
18-20 år	0	0
21-30 år	0	0
31-40 år	10	26
41-50 år	8	21
51-60 år	15	39
61 år eller mere	5	13
I alt	38	100

Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding

Det bemærkes, at der skal udvises forsigtighed med at drage konklusioner på baggrund af stikprøven, da den kun omfatter 38 sager.

Bilag 2 Måleskema

Måleskema til praksisundersøgelse af kommunernes afgørelser om førtidspension 2009 Lov om social pension	
Identifikation af sagen	
Kommune	
Kommune nr.	
Sagsnr.	
Sagsbehandler (initialer)	
1. Grundoplysninger	
1.1. Borgerens fødselsdato	
1.2. Køn	☐ 1. Mand ☐ 2. Kvinde
2. Oplysninger om kommunens afgørelse om tilkendelse af pension	
2.1. Dato for meddelelse af kommunens afgørelse?	1. Dato 2. Uoplyst
Bemærkninger:	
2.2. Skal sagen tages op til kontrol?	1. Ja 2. Nej
Bemærkninger:	
2.3. Hvilket forsørgelsesgrundlag havde borgeren umiddelbart før pensionstilkendelsen?	1. Selvforsørgende 2. Kontanthjælp 3. Sygedagpenge 4. Arbejdsløshedsdagpenge

	5. Fleksjob 6. Andet 7. Fremgår ikke
Bemærkninger:	
2.4 Er pensionen søgt efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.?	Ja Nej Uoplyst
Bemærkninger:	
2.5. Hvad er ansøgers hoveddiagnose ved tilkendelsen? (Der skal markeres)	1. Medicinsk 2. Rheumatologisk 3. Ortopædisk 4. Neurologisk 5. Psykisk 6. Social 7. Blandet
Bemærkninger:	
2.6 Hvilke og hvor mange tilbud har borgeren fået af kommunen forud for pensionstilkendelsen? (Markér gerne flere tilbud)	Uddannelse, revalidering: <i>skriv antal</i> Aktivering: <i>skriv antal</i> Arbejdsprøvning: <i>skriv antal</i> Jobtræning: <i>skriv antal</i> Fleksjob: <i>skriv antal</i> Andet: <i>skriv antal</i> Ingen: <i>skriv antal</i> Hvis andet – anfør hvilket:
Bemærkninger:	
2.7 Hvor mange måneder er der forløbet efter ophør af det seneste tilbud og inden tilkendelsen af førtidspension? <i>Oplys bele antal måneder</i>	[] ☐ Fremgår ikke ☐ Ikke relevant
Bemærkninger:	
2.8 Hvilket tilbud var det seneste?	1. Uddannelse, revalidering 2. Aktivering 3. Arbejdsprøvning 4. Jobtræning 5. Fleksjob 6. Andet 7. Ikke relevant
Bemærkninger:	
2.9 Har borgeren i forbindelse med afprøvningen af sin arbejdsevne været i kontakt med 2. aktør (kap. 4 i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats)?	☐ 1. Ja ☐ 2. Nej ☐ 3. Uoplyst
Bemærkninger:	

3. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse	
3.1. Er afgørelsen samlet set rigtig?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, afgørelsen er i overensstemmelse med regler og praksis 2. Nej, afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag
Bemærkninger:	
3.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ingen oplysninger mangler Spring til 3.4 2. Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler Spring til 3.4 3. Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler 4. Afgørende oplysninger mangler
Bemærkninger:	
3.3 Hvis væsentlige/afgørende oplysninger mangler, angiv hvilke:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lægelige oplysninger 2. Arbejdsprøvning 3. Funktionsbeskrivelse 4. Andet
Bemærkninger:	
3.4. Er der dokumentation for, at personens arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat, jf. lov om social pension § 16, stk. 2?	<ol style="list-style-type: none"> 1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej 5. Ikke relevant
Bemærkninger:	
3.5 Er der dokumentation for, at der har været tilstrækkelig fokus på mulighederne for yderligere udvikling af personens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet?	<p>3.6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I høj grad. – springer til spm. 3.6 2. I nogen grad – springer til spm. 3. I ringe grad 4. Nej 5. Ikke relevant (§ 17, stk. 1, 2-3) – springer til spm. 3.6

Bemærkninger:	
3.5a Hvis der i spørgsmål 3.5 er svaret i svarkategorierne 3 og 4, er det så fordi, det på grund af særlige forhold var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?	Ja Nej
Bemærkninger:	
3.6 Er der dokumentation for, at alle relevante foranstaltninger, bortset fra arbejdsprøvning, i tilstrækkelig grad er afprøvet? <i>(aktivering, revalidering, behandling og andet)</i>	3.7 1. I høj grad – springer til spm. 3.7 2. I nogen grad – springer til spm. 3. I ringe grad 4. Nej 5. Ikke relevant (§ 17, stk.1, 2-3) – springer til spm. 3.7
Bemærkninger:	
3.6a Hvis der i spørgsmål 3.6 er svaret i svarkategorierne 3 og 4 er det så fordi, det på grund af særlige forhold var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne forbedres?	Ja Nej
Bemærkninger:	
3.7. Er der dokumentation for, at der er foretaget arbejdsprøvning?	2 – 1. Ja – springer til spm. 3.8 2. Nej 3. Ikke relevant (§ 17, stk. 1, 3) – springer til spm. 3.9
Bemærkninger:	
3.7a Hvis der i spørgsmål 3.7 er svaret ”nej” er det så fordi, det på grund af særlige forhold var helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kunne udnyttes?	Ja. - spring til spm. 3.9 Nej - spring til spm. 3.9
Bemærkninger:	
3.8. Hvis der i spørgsmål 3.7 er svaret ”ja”, var arbejdsprøvningen så individuelt tilpasset?	1. Ja 2. Nej
Bemærkninger:	
3.9 Har der været iværksat unødvendige foranstaltninger?	1. Ja 2. Nej
Bemærkninger:	

4. Vurdering af særlige sagsbehandlingsregler	
4.1. Er det udarbejdet fyldestgørende ressourceprofil?	<ol style="list-style-type: none"> 1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej 5. Ikke relevant 6. Der er ingen ressourceprofil
Bemærkninger:	
4.2 Er ressourceprofilen udarbejdet i dialog med borgeren? Der henvises til § 19 i lov om social pension samt arbejdsevnebekendtgørelsens § 7	<ol style="list-style-type: none"> 1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej
Bemærkninger:	
4.3 Er der truffet afgørelse senest 3. mdr. efter sagen påbegyndelse, jf. § 21 i lov om social pension?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja. - spring til spm. 4.6 2. Nej - spring til spm. 4.5 3. Uoplyst
Bemærkninger:	
4.4 Hvis uoplyst, skyldes det så	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dato for sagens påbegyndelse mangler – spring til spm. 4.6 2. Andet – spring til spm. 4.6
Bemærkninger:	
4.5 Hvis afgørelsen ikke er truffet efter senest 3 måneder, har borgeren så fået skriftlig meddelelse herom, jf. § 21 i lov om social pension	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 3. Uoplyst
Bemærkninger:	
4.6 Giver arbejdsevnevurderingen i sagen i øvrigt anledning til bemærkninger. Hvis ja, beskriv hvilke:	
5. Vurdering af formelle regler i øvrigt	
5.1. Hvilken form har afgørelsen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skriftlig afgørelse

	2. Anden form
Bemærkninger:	

5.2. Er afgørelsen klar og forståelig?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej
Bemærkninger:	

5.3. Fremgår det, med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej
Bemærkninger:	

5.4 Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger om formaliteten? Hvis ja, beskriv hvilke:	
---	--

6. Supplerende målepunkter for sager om tilkendelse på det foreliggende grundlag

6.1 Hvornår bad borgeren om at få sagen rejst på det foreliggende grundlag?	Dato Uoplyst Bemærkninger
6.2 Hvornår traf kommunen afgørelse om at rejse sagen på det foreliggende grundlag?	Dato Uoplyst Bemærkninger
6.3 Har der i perioden mellem tidspunktet for borgerens anmodning, jf. svaret på spørgsmål 6.1, og tidspunktet for kommunens afgørelse om at rejse sag, jf. svaret på spørgsmål 6.2 været sagsbehandlingskridt?	Ja (bedes uddybet) Nej Bemærkninger
6.4 Har kommunen indhentet allerede eksisterende information efter at sagen er overgået til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.?	Ja Nej Uoplyst Bemærkninger

6.5 Er der oplysninger om nye undersøgelser eller foranstaltninger efter at sagen er overgået til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt.?	Ja Nej spring til 6.6 Uoplyst spring til 6.6 Bemærkninger
6.5.a Hvis der er oplysninger om nye undersøgelser eller foranstaltninger efter at sagen er overgået til behandling efter § 17, stk. 1, 2. og 3. pkt., er det så sket på kommunens initiativ?	Ja Nej Uoplyst Bemærkninger
6.6 Er der oplysninger om tidligere afslag på påbegyndelse af pensionssag?	Ja Nej Bemærkninger
6.7 Er der oplysninger om tidligere afslag på tilkendelse af førtidspension?	Ja Nej Bemærkninger
6.8 Er der bemærkninger til behandlingen på det foreliggende grundlag, f.eks. om vejledning?	

Bilag 3 Indkaldelsesbrev

Til xx kommune
Att.: Kontaktperson på området for førtidspension

Praksisundersøgelse af kommunernes afgørelse om førtidspension

Ankestyrelsen gennemfører i 2009 en praksisundersøgelse om kommunernes praksis ved tildeling af førtidspension, og anmoder hermed xx kommune om at deltage i undersøgelsen.

Deltagelse i praksisundersøgelsen medfører, at kommunen

senest tirsdag den 22. april 2009

bedes indsende 10 sager til Ankestyrelsen, som vil blive vurderet efter vedlagte måleskema, *jf. bilag 3*.

Kommunen bedes på mail analyse@ast.dk oplyse en kontaktperson på området for førtidspension. Angiv venligst journalnummer 0000203-09.

Undersøgelsens fokus

Fokus i undersøgelsen er, hvorvidt kommunens afgørelser om tilkendelse af førtidspension, er i overensstemmelse med lovgivning og praksis. Der vil særligt være fokus på, om der er foretaget afprøvning af alle relevante foranstaltninger forud for visitation til førtidspension og dokumentationsgrundlaget i forbindelse hermed.

Ankestyrelsen skal anmode kommunen om at:

- indsende **10 sager**, hvor kommunen har truffet afgørelse om tilkendelse af førtidspension

- udfylde et elektronisk måleskema for **3 af sagerne**. Måleskemaet udfyldes for de tre seneste afgørelser blandt de sager, der indsendes. (Vejledning i indtastning samt brugernavn og adgangskode er vedlagt i *bilag 1*.)

Udvælgelse af sager

Der ønskes sager, hvor der efter kommunes afgørelse er tilkendt førtidspension.

Sagerne udvælges således, at første sag vedrører den seneste afgørelse før 1. marts 2009, den anden sag vedrører den næstsidste sag før 1. marts 2009 og så fremdeles, indtil det relevante antal sager er fundet.

Sagerne må **ikke** være anket og videresendt til nævnet med henblik på behandling. Sager, hvor afgørelsen efter remonstration er ændret, og sagen herefter ikke er videresendt til nævnet, indgår i undersøgelsen.

Samtlige akter i sagerne bedes indsendt. Vi beder kommunen være særlig opmærksom på at indsende akter fra hele forløbet af sagsbehandlingen. Foreligger der sagsakter elektronisk, bedes disse udskrevet og medsendt sagen. Ligeledes bedes akter fra private aktører, der eksempelvis har bidraget til arbejdsprøvning, vedlagt.

Det vedlagte måleskema indeholder de målepunkter, som sagerne vil blive vurderet efter og kan være en hjælp til at sikre, at alle sagsakter indsendes. Ankestyrelsen forbeholder sig ret til at foretage justeringer i måleskemaet.

Vi henleder opmærksomheden på, at vi ved undersøgelsen vil lægge til grund, at vi har modtaget samtlige sagsakter, og at vi derfor kan bedømme sagen på samme grundlag, som kommunen har haft. Det kan således ikke forventes, at vi efterfølgende retter henvendelse til kommunen om eventuelle manglende akter.

Akterne bedes indsendt i kopi, idet akterne ikke vil blive returneret. Det er ikke nødvendigt at anonymisere akterne. Alle akter makuleres efter den endelige afrapportering af undersøgelsen.

Sagerne bedes **indsendt samlet**. Alle sagsakter samt et **print af de udfyldte måleskemaer** skal indsendes pr. post. Det enkelte udfyldte måleskema bedes lagt sammen med den fysiske sag, den tilhører. CPR-nummer må ikke anvendes som identifikation.

Undersøgelsens omfang

Undersøgelsen gennemføres i 15 udvalgte kommuner, og der indkaldes i alt 150 sager. En samlet oversigt over de kommuner, der deltager i undersøgelsen, fremgår af nedenstående *bilag 2*.

Offentliggørelse af resultater

Ankestyrelsen vil give en konkret tilbagemelding på de enkelte sager, når den foreløbige afrapportering sendes til kommunerne. Udvalgte hovedresultater vil blive offentliggjort på kommuneniveau.

Det forventes, at resultaterne fra undersøgelsen vil blive sendt i høring hos de deltagende kommuner i slutningen af 3. kvartal 2009. Den endelige rapport om undersøgelsen vil først herefter blive offentliggjort. Undersøgelsen vil desuden blive gjort tilgængelig på Ankestyrelsens hjemmeside.

Det bemærkes i øvrigt, at de praksisundersøgelser, som kommunen har deltaget i, skal forelægges kommunalbestyrelsen i et møde, jf. retssikkerhedslovens § 79a.

Undersøgelsens baggrund

Undersøgelsen sker som led i Ankestyrelsens forpligtelse efter retssikkerhedsloven til på landsplan at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for Ankestyrelsen, de sociale nævn og beskæftigelsesankenævnene, træffes i overensstemmelse med lovgivningen.

De sociale nævn og beskæftigelsesankenævnene har ligeledes pligt til inden for deres område at foretage praksiskoordinering på det regionale plan.

Yderligere information om Ankestyrelsens praksisundersøgelser findes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk under praksisundersøgelser.

Eventuelle spørgsmål af faglig karakter om indsendelse af sager mm. bedes rettet til Kirsten Toft på tlf. 33 41 16 04 eller Tove B. Andersen på tlf. 33 41 14 47.

For så vidt angår spørgsmål om den tekniske indberetning bedes de rettet til Laura Girotti på tlf. 33 41 14 85 e-mail lsg@ast.dk eller Peter Uldall på tlf. 33 41 13 60 e-mail kpu@ast.dk

Med venlig hilsen

Laura Girotti og Peter Uldall

Bilag 1

Vejledning i elektronisk indberetning af måleskema

Måleskemaet bedes indtastet elektronisk.

Den elektroniske indtastning kan ske **fra den 6. april 2009**, og foregår ved at gå ind på hjemmesiden www.ast.dk/

→ Vælg ”Fast indberetninger”.

→ Vælg ”Praksisundersøgelser”

og indtast kommunens brugernavn og adgangskode, som er:

Brugernavn:

Adgangskode:

→ Vælg skemaet, der hedder ”Praksisundersøgelse om førtidspension, 2009”.

→ Tryk på knappen ”Ny registrering”, hvorefter selve spørgeskemaet åbnes.

Som det første vil man blive bedt om at indtaste ”identifikation”. Her indtastes det sagsnummer, man har givet den fysiske sag, f.eks. ”sag nr. 1”. Der skal blot være overensstemmelse mellem det nummer, man giver hhv. måleskema og sag. Borgerens cpr. nummer må ikke anvendes som identifikation

Måleskemaet kan hentes som pdf-fil fra samme side, hvor man indtaster brugernavn og adgangskode.

BILAG 2**Kommuner der deltager i praksisundersøgelsen**

	Kommunenr.	Kommune
1	530	Billund
2	210	Fredensborg
3	766	Hedensted
4	217	Helsingør
5	657	Herning
6	756	Ikast-Brande
7	326	Kalundborg
8	621	Kolding
9	450	Nyborg
10	330	Slagelse
11	340	Sorø
12	185	Tårnby
13	575	Vejen
14	580	Aabenrå
15	851	Aalborg

Ankestyrelsen

Til xx kommune

Att.: Kontaktperson på praksisundersøgelse om førtidspension

Undersøgelse af kommunernes afgørelser om tilkendelse af førtidspension efter behandling på foreliggende grundlag, jf. pensionslovens § 17, stk. 1, 2.-3. pkt. Supplement til igangværende praksisundersøgelse.

Den 2. april 2009 orienterede Ankestyrelsen om en praksisundersøgelse om kommunernes praksis ved tildeling af førtidspension og bad i den forbindelse kommunen om at indsende 10 sager, hvor der var tilkendt førtidspension. Vi skal hermed kvittere for de sager, vi har modtaget fra kommunen.

Beskæftigelsesministeriet har bedt Ankestyrelsen om at foretage en specifik undersøgelse af kommunernes praksis ved tilkendelse af førtidspension efter behandling på det foreliggende grundlag, jf. pensionslovens § 17, stk. 1, 2. – 3. pkt.

Antallet af de tidligere modtagne sager er ikke tilstrækkeligt til, at det kan udgøre et grundlag, for at Ankestyrelsen kan belyse denne nærmere afgrænsede praksis.

Vi skal derfor bede kommunen om at indsende følgende sager, der af kommunen er indberettet til Ankestyrelsens statistik om førtidspension. Sagerne er afgjort med tilkendelse af førtidspension efter behandling på det foreliggende grundlag:

cpr. nr.

Vi skal bede kommunen om

senest fredag den 12. juni 2009

at sende de nævnte sager til Ankestyrelsen.

Samtlige akter i sagerne bedes sendt. Vi beder kommunen være særlig opmærksom på at indsende akter fra hele forløbet af sagsbehandlingen. Foreligger der sagsakter elektronisk, bedes disse udskrevet og medsendt sagen. Ligeledes bedes akter fra private aktører, der eksempelvis har bidraget til arbejdsprøvning, vedlagt.

Det tidligere udarbejdede måleskema, *jf. bilag 1*, som kommunen har modtaget, indeholder en række af de målepunkter, som sagerne vil blive vurderet efter og kan være en hjælp til at sikre, at alle sagsakter indsendes.

Vi henleder opmærksomheden på, at vi ved undersøgelsen vil lægge til grund, at vi har modtaget samtlige sagsakter, og at vi derfor kan bedømme sagen på samme grundlag, som kommunen har haft. Det kan således ikke forventes, at vi efterfølgende retter henvendelse til kommunen om eventuelle manglende akter.

Akterne bedes indsendt i kopi, idet akterne ikke vil blive returneret. Det er ikke nødvendigt at anonymisere akterne. Alle akter makuleres efter den endelige afrapportering af undersøgelsen.

Sagerne bedes **indsendt samlet** pr. post.

Undersøgelsens omfang

Undersøgelsen gennemføres i tilslutning til den igangværende praksisundersøgelse i 15 udvalgte kommuner. En samlet oversigt over de kommuner, der deltager i undersøgelsen, fremgår af *bilag 2*.

Offentliggørelse af resultater

Ankestyrelsen vil give en konkret tilbagemelding på de enkelte sager, når den foreløbige afrapportering sendes til kommunerne. Udvalgte hovedresultater vil blive offentliggjort på kommuneniveau.

Det forventes, at resultaterne fra undersøgelsen vil blive sendt i høring hos de deltagende kommuner i slutningen af 3. kvartal 2009. Den endelige rapport om undersøgelsen vil først herefter blive offentliggjort. Undersøgelsen vil desuden blive gjort tilgængelig på Ankestyrelsens hjemmeside.

Det bemærkes i øvrigt, at de praksisundersøgelser, som kommunen har deltaget i, skal forelægges kommunalbestyrelsen i et møde, *jf. retssikkerhedslovens § 79a*.

Undersøgelsens baggrund

Undersøgelsen sker som led i Ankestyrelsens forpligtelse efter retssikkerhedsloven til på landsplan at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for Ankestyrelsen, de sociale nævn og beskæftigelsesankenævnene, træffes i overensstemmelse med lovgivningen.

De sociale nævn og beskæftigelsesankenævnene har ligeledes pligt til inden for deres område at foretage praksiskoordinering på det regionale plan.

Yderligere information om Ankestyrelsens praksisundersøgelser findes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk under praksisundersøgelser.

Eventuelle spørgsmål af faglig karakter om indsendelse af sager mm. bedes rettet til Kirsten Toft på tlf. 33 41 16 04 eller Tove B. Andersen på tlf. 33 41 14 47.

For så vidt angår spørgsmål om den tekniske indberetning bedes de rettet til Laura Girotti på tlf. 33 41 14 85 e-mail lsg@ast.dk eller Peter Uldall på tlf. 33 41 13 60 e-mail kpu@ast.dk

Med venlig hilsen

Laura Girotti og Peter Uldall

NOTE: Bilag er her udeladt, da de tillige indgår som bilag til ovenstående (tidligere) indkaldelsesbrev.

Bilag 4 Regelgrundlaget

Uddrag af lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 484 af 29. maj 2007

Kapitel 3

Førtidspension

§ 16. Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra 18 til 65 år.

Stk. 2. Det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension,

- 1) at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og
- 2) at nedsættelsen er af et sådant omfang, at pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jf. § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Personer, som ønsker, at kommunalbestyrelsen alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension, kan dog anmode herom. I sådanne tilfælde træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom.

§ 18. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger.

§ 19. Grundlaget for en afgørelse om førtidspension skal bestå af

- 1) en redegørelse for, at arbejdsevnen ikke kan forbedres,
- 2) en redegørelse for den pågældendes ressourcer samt mulighederne for at anvende og udvikle dem. Redegørelsen skal udarbejdes i samarbejde med den pågældende, og dennes egen opfattelse af forholdene skal udtrykkelig være anført,
- 3) den faglige forklaring på, hvorfor pågældendes arbejdsevne anses for varigt nedsat,
- 4) den faglige forklaring på, at arbejdsevnen ikke lader sig anvende til selvforsørgelse uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, eller

5) angivelse af en eller flere konkrete arbejdsfunktioner, den pågældende med sin nedsatte arbejdsevne anses for at kunne udføre.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter regler om krav til undersøgelse af arbejdsevne samt om sagsbehandling og fremgangsmåde i forbindelse med påbegyndelse og behandling af sager om førtidspension.

§ 20. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilkendelse af førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering af de foreliggende oplysninger må anses for dokumenteret, at en person ikke kan blive selvforsørgende, jf. § 16. Kommunalbestyrelsen kan samtidig beslutte, at en sag skal genoptages til vurdering på et senere fastsat tidspunkt.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om afslag på førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering af de foreliggende oplysninger må anses for dokumenteret, at en person ved konkret angivne arbejdsfunktioner enten umiddelbart eller ved en nærmere angivet indsats, jf. § 16, kan blive selvforsørgende.

Stk. 3. Inden der træffes afgørelse om førtidspension, skal den person, som afgørelsen vedrører, have tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen.

§ 21. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse senest 3 måneder efter tidspunktet for sagens overgang til behandling efter reglerne om førtidspension, jf. § 17, stk. 1, 3. pkt., og § 18. Dette tidspunkt skal fremgå af sagen og meddeles den pågældende. Hvis fristen i særlige tilfælde ikke kan overholdes, skal pågældende have en redegørelse for, hvad der er årsag til den forlængede sagsbehandlingstid, og besked om, hvornår sagen forventes afgjort. har udarbejdet ressourceprofil i alle sager, hvor de havde pligt til at udarbejde ressourceprofil¹ Arbejdsevnetoden er således godt indarbejdet i kommunerne.

Uddrag af retssikkerhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 877 af 3. september 2008

Borgeren

.....

§ 4. Borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed.

§ 5. Kommunen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning.

.....

Sagens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

...

Uddrag af forvaltningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1365 af 7. december 2007

Kapitel 6

Begrundelse m.v.

§ 22. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

§ 23. Den, der har fået en afgørelse meddelt mundtligt, kan forlange at få en skriftlig begrundelse for afgørelsen, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. En begæring herom skal fremsættes over for myndigheden inden 14 dage efter, at parten har modtaget underretning om afgørelsen.

Stk. 2. En begæring om skriftlig begrundelse efter stk. 1 skal besvares snarest muligt. Hvis begæringen ikke er besvaret inden 14 dage efter, at begæringen er modtaget af vedkommende myndighed, skal denne underrette parten om grunden hertil samt om, hvornår begæringen kan forventes besvaret.

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

...

Uddrag af bekendtgørelse nr. 1438 af 13. december 2006 om social pension

Kapitel 2

Ansøgning, sagsbehandling m.v.

Førtidspension

§ 3. En førtidspensionssag er påbegyndt den dato, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om,

- 1) at der foreligger dokumentation for, at de aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger, der vurderes at kunne forbedre arbejdsevnen, har været afprøvet, og arbejdsevnen ikke varigt kan forbedres, eller
- 2) at det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved de nævnte foranstaltninger, jf. lovens § 18.

Stk. 2. Anmoder en person om, at der alene tages stilling til berettigelsen til førtidspension, påbegyndes sagen den dato, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag skal behandles som en sag om førtidspension, jf. lovens § 17, stk. 1, 3. pkt.

Stk. 3. En sag om genoptagelse af en førtidspensionssag anses for påbegyndt den dato, der er fastsat i kommunalbestyrelsens afgørelse om tilkendelse af førtidspension, jf. lovens § 20, stk. 1, eller den dato hvor der træffes afgørelse om genoptagelse af en sag.

Stk. 4. Datoen for sagens påbegyndelse, jf. stk. 1-3, skal fremgå af sagen, og den pågældende skal have skriftlig meddelelse herom. Den person, hvis sag påbegyndes efter pågældendes anmodning, jf. stk. 2, skal tillige have meddelelse om, at sagen vil blive behandlet på det foreliggende dokumentationsgrundlag.

§ 4. Når der for et medlem af en arbejdsløshedskasse er rejst sag om førtidspension, skal kommunalbestyrelsen underrette Arbejdsdirektoratet i umiddelbar tilknytning til både sagens påbegyndelse og afgørelsen.

§ 5. Reglerne i Arbejdsmarkedsstyrelsens bekendtgørelse om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne anvendes på sager om førtidspension herunder på sager, der skal genoptages, jf. § 3, stk. 3.

§ 6. Dokumentationsgrundlaget for at påbegynde og behandle sager om førtidspension, jf. lovens §§ 18-20, skal udarbejdes efter reglerne i bekendtgørelsen om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne.

Stk. 2. Er dokumentationsgrundlaget, jf. stk. 1, ikke tilstrækkeligt til at kunne opfylde de krav, der i lovens § 19, stk. 1, stilles til grundlaget for en afgørelse om førtidspension, indhentes de nødvendige oplysninger.

§ 7. I sager, der påbegyndes efter lovens § 17, stk. 1, 3. pkt., indhentes der ikke yderligere oplysninger. Grundlaget for afgørelse om førtidspension i disse sager skal udarbejdes efter reglerne i lovens § 19, stk. 1, ud fra de foreliggende oplysninger.

Uddrag af bekendtgørelse nr. 1402 af 13. december 2006 om beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevne

Bekendtgørelsens formål og anvendelsesområde

Førtidspension

§ 1. Formålet med bekendtgørelsen er, at

- 1) styrke borgerens retssikkerhed ved at stille krav til grundlaget for beskrivelse, udvikling og vurdering af en borgers arbejdsevne,
- 2) sikre, at borgeren får mulighed for at spille en aktiv rolle i sagsbehandlingen og at bidrage til sagens oplysning gennem dialog med sagsbehandleren,
- 3) sikre dokumentationsgrundlaget for den socialfaglige vurdering og afgørelse,
- 4) sikre ensartethed og gennemskuelse i sagsbehandlingen,
- 5) bidrage til at skabe en fælles faglig forståelse af de begreber og præmisser, der anvendes i vurderingen af en borgers arbejdsevne, og
- 6) forbedre grundlaget for valg af aktiviteter, som målrettet kan belyse eller udvikle borgerens arbejdsevne.

§ 2. Bekendtgørelsen skal anvendes, når kommunen behandler sager om revalidering og fleksjob.

§ 3. Bekendtgørelsens bestemmelser om retssikkerhed, administration og offentlighed supplerer bestemmelserne i retssikkerhedsloven, offentlighedsloven, forvaltningsloven og persondataloven.

Arbejdsevne

§ 4. Ved arbejdsevne forstås evnen til at kunne opfylde de krav, der stilles på arbejdsmarkedet for at kunne udføre forskellige konkret specificerede arbejdsopgaver med henblik på at opnå en indtægt til hel eller delvis selvforsørgelse, jf. § 16 og § 20, stk. 2 i lov om social pension.

§ 5. Kommunen vurderer arbejdsevnen, jf. §§ 6-8, på grundlag af en samlet beskrivelse og vurdering af borgerens faglige og personlige ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer sammenholdt med en vurdering af hvilke konkrete jobfunktioner, som borgeren kan varetage på arbejdsmarkedet.

Ressourceprofil

§ 6. Som redskab til og ramme for en beskrivelse og vurdering af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer i forhold til at kunne indgå i jobfunktioner på arbejdsmarkedet udarbejdes en ressourceprofil.

Stk. 2. Ressourceprofilen består af følgende elementer:

- 1) Uddannelse.
- 2) Arbejdsmarkedserfaring.
- 3) Interesser.
- 4) Sociale kompetencer, herunder konfliktberedskab.
- 5) Omstillingsevne.
- 6) Indlæringsevne, herunder intelligens.
- 7) Arbejdsrelevante ønsker.
- 8) Præstationsforventninger.
- 9) Arbejdsidentitet.
- 10) Bolig og økonomi.
- 11) Sociale netværk.
- 12) Helbred.

Stk. 3. I beskrivelsen og vurderingen af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer kan der efter en individuel vurdering indgå andre arbejdsmarkedsrelevante forhold.

Beskrivelse, udvikling og vurdering af ressourcer

§ 7. Udarbejdelsen og anvendelsen af ressourceprofilen skal tage udgangspunkt i en samtale med borgeren. Denne dialog er afgørende for hvilke elementer i ressourceprofilen, som det er relevant at arbejde videre med, og i hvilket omfang elementerne skal beskrives og vurderes i forhold til kravene på arbejdsmarkedet.

Stk. 2. I beskrivelsen og vurderingen af de udvalgte elementer skal indgå:

- 1) Borgerens faktiske ressourcer, der kan anvendes i forhold til arbejdsmarkedet.
- 2) Mulighederne for yderligere udvikling af borgerens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet.
- 3) Mulighederne for at reducere eller fjerne de barrierer, der kan gøre det vanskeligt for borgeren at anvende eller udvikle sine ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet.

Stk. 3. Elementerne i ressourceprofilen beskrives og vurderes i en løbende fremadrettet proces i takt med afklaringen og udviklingen af borgerens ressourcer i forhold til kravene på arbejdsmarkedet. Borgerens eget bidrag til oplysning af sagen skal indarbejdes i ressourceprofilen.

Stk. 4. Kommunen skal på grundlag af den samlede beskrivelse og vurdering af elementerne i ressourceprofilen efter stk. 2 tage stilling til, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger eller sætte aktiviteter i gang, der kan afklare eller forbedre borgerens arbejdsevne, jf. § 9.

Stk. 5. Til brug ved beskrivelse og vurdering af elementerne i ressourceprofilen skal kommunen tage stilling til hvilke oplysninger, der skal indhentes fra læge, hospital, revalideringsinstitution, virksomheder, de faglige organisationer, staten i jobcenteret, arbejdsløsheds-kassen m.fl.

Stk. 6. Der skal ikke indhentes flere oplysninger, end det er nødvendigt for at beskrive, udvikle og vurdere borgerens ressourcer som grundlag for vurdering af borgerens arbejdsevne.

Stk. 7. Der skal ikke indhentes yderligere oplysninger, hvis kommunen vurderer, at arbejdsevnen er tilstrækkelig til at kunne varetage et job på normale vilkår herunder efter overenskomsternes sociale kapitler.

Stk. 8. Kommunen skal forelægge den samlede beskrivelse og vurdering af ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer for borgeren. Hvis borgeren er uenig i beskrivelser og vurderinger, skal kommunen tage stilling til, om der er grundlag for at fastholde beskrivelsen og vurderingen på trods af uenigheden. Hvis kommunen vælger at fastholde beskrivelsen og vurderingen, skal borgerens bemærkninger tilføjes, således at de kan indgå i den samlede vurdering af arbejdsevnen.

Vurdering af arbejdsevnen m.v.

§ 8. Kommunen vurderer borgerens arbejdsevne på grundlag af den samlede beskrivelse og vurdering af elementerne i ressourceprofilen, jf. §§ 6-7. Ved vurderingen af arbejdsevnen skal ressourceprofilens elementer omsættes til konkrete jobfunktioner, der skal findes i et rimeligt omfang på arbejdsmarkedet.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af arbejdsevnen må kommunen ikke tage hensyn til eventuelle strukturproblemer på arbejdsmarkedet.

§ 9. Kommunen skal give tilbud om forbedring af arbejdsevnen, hvis kommunen vurderer, at arbejdsevnen ikke er tilstrækkelig til at kunne varetage et arbejde på normale vilkår herunder efter overenskomsternes sociale kapitler, men at arbejdsevnen kan forbedres.

§ 10. Kommunen skal visitere en person til fleksjob, hvis kommunen vurderer, at arbejdsevnen er varigt begrænset, og at arbejdsevnen ikke er tilstrækkelig til at kunne varetage et job på normale vilkår herunder efter overenskomsternes sociale kapitler.

Uddrag af Vejledning nr. 105 af 23. oktober 2002 om førtidspension fra den 1. januar 2003

Ansøgning om førtidspension

Bekendtgørelsens formål og anvendelsesområde

Førtidspension

13. Efter lovens § 17 har en borger mulighed for at anmode kommunen om, at der alene tages stilling til spørgsmålet om førtidspension.

I sådanne tilfælde træffer kommunen afgørelse om, at sagen på baggrund af den dokumentation, der allerede foreligger, overgår direkte til behandling efter reglerne om førtidspension, jf. lovens § 17, stk. 1, 3. pkt.

Sagen er påbegyndt den dato, hvor kommunen træffer afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag skal behandles som en sag om førtidspension, se bekendtgørelsens § 4, stk. 2. Kommunen bør træffe afgørelsen om at påbegynde sagen i umiddelbar tilknytning til anmodningen.

Kommunen skal i disse tilfælde meddele den pågældende, at behandlingen af sagen vil ske på grundlag af den dokumentation, der allerede eksisterer, se bekendtgørelsens § 4, stk. 4. De foreliggende oplysninger anvendes til udarbejdelse af borgerens ressourceprofil (se punkt 22) og til at udforme de krævede redegørelser og faglige forklaringer efter lovens § 19, stk. 1.

Hvis dokumentationsgrundlaget er tilstrækkeligt, og lovens betingelser for tilkendelse af førtidspension er opfyldt, tilkendes der førtidspension. Hvis dokumentationsgrundlaget ikke er tilstrækkeligt, eller hvis der på det foreliggende grundlag ikke kan tages stilling til, i hvilket omfang arbejdsevnen er nedsat, gives der afslag på tilkendelse af førtidspension. I sådanne tilfælde skal kommunen herefter vurdere, om der er grundlag for at yde anden form for hjælp efter den sociale eller anden lovgivning.

...

Bilag 5 Principafgørelser

Principafgørelse P-4-04

Der kunne ikke træffes afgørelse om berettigelse til førtidspension eller vurdering af arbejdsevne, når der ikke var udfærdiget en ressourceprofil.

Sagen blev derfor hjemvist til fornyet behandling og afgørelse i kommunen.

Principafgørelse P 13-04

I forbindelse med anmodning om pension var det ikke tilstrækkelig afklaret, om ansøger ønskede sagen behandlet på det foreliggende dokumentationsgrundlag eller om ansøger ønskede at deltage i arbejdsprøvning og få sagen yderligere belyst lægeligt.

Der var endvidere ikke vejledt om konsekvensen af at sagen blev behandlet på det foreliggende dokumentationsgrundlag.

Endelig havde ansøger ikke været indkaldt til møde i kommunen, før der skulle træffes afgørelse om pension og havde således ikke medvirket til belysning og udarbejdelse af ressourceprofilen

Ankestyrelsen fandt derfor, at der var begået væsentlige sagsbehandlingsfejl og at kommunens afgørelse måtte anses for ugyldig. Kommunens afgørelse blev hjemvist til ny behandling og afgørelse.

Principafgørelse P-19-04

En 21-årig mand fik en alvorlig kræftlidelse med et usikkert forløb. Forskellige former for behandling blev forsøgt. Et halvt år efter at sygdommen startede, søgte han om førtidspension, men fik afslag under henvisning til, at han var under behandling, hvorfor det ikke var muligt at fastslå, om tilstanden var varig.

Ankestyrelsen fandt, at kommunen burde have behandlet sagen om førtidspension med hensyntagen til undtagelsen fra varighedskriteriet.

Efter omstændighederne tilkendte Ankestyrelsen førtidspension fra den 1. i måneden efter, at kommunen havde truffet afgørelse

Principafgørelse P-25-04

Der var ikke ret til pension på det foreliggende grundlag idet der ikke var dokumentation for at arbejdsevnen var nedsat i et sådant omfang, at ansøger ikke ville være i stand til at blive selvforsørgende.

En speciallægeerklæring, som ansøger medbragte ved partshøring i forbindelse med afslutning af ressourceprofilen forud for pensionsafgørelsen burde være inddraget.

Ved foreliggende dokumentationsgrundlag forstås allerede udarbejdet materiale, som en myndighed er forpligtet til at fremskaffe til brug for sagsbehandlingen.

Principafgørelse P-35-04

Kronisk smertesyndrom kunne ikke anses som en alvorlig lidelse med et uforudsigeligt forløb.

Der kunne derfor ikke tilkendes førtidspension med kontrol.

Principafgørelse P-18-05

Det kunne ikke på forhånd anses for udelukket, at ansøger igen ville kunne blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde i et nyt fleksjob.

Dette gjaldt, selvom der var sket en betydelig forværring af helbredstilstanden siden visiteringen til fleksjob.

Ansøger burde derfor have deltaget i et eller flere særligt tilrettelagte arbejdsprøvningsforsøg, inden der kunne træffes afgørelse om eventuel ret til førtidspension.

Principafgørelse P-3-06

Afslag på pension til en 60-årig ufaglært kvinde med svært håndeksem. Kvinden havde stillet sig til rådighed for arbejdsmarkedet og modtog dagpenge fra sin A-kasse. Hun havde mange ressourcer, der kunne anvendes på arbejdsmarkedet.

Ankestyrelsen fandt det derfor ikke dokumenteret, at arbejdsevnen var varigt nedsat i et omfang, der udelukkede, at hun kunne blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, eventuelt ved støttet beskæftigelse, herunder fleksjob.

Principafgørelse P-4-06

Førtidspension skulle tilkendes fra personens fyldte 18. år, da det kunne lægges til grund, at det var helt åbenbart, at personen ingen erhvervsevne havde, og at kommunen havde de nødvendige oplysninger for en afgørelse.

Den unge skulle stilles, som om kommunen havde behandlet pensions sagen korrekt, selvom

kommunen havde undladt at rejse sag og træffe afgørelse om førtidspension forud for det fyldte 18. år.

Principafgørelse P-9-06

En 38-årig mand, der stort set ikke havde haft tilknytning til arbejdsmarkedet, var ikke berettiget til førtidspension. Uanset hans misbrug og kriminalitet var det ikke på forhånd åbenbart, at der ikke var muligheder for forbedring af arbejdsevnen

Principafgørelse P-13-06

Der var ret til førtidspension for en 48-årig flygtning med posttraumatisk belastningsreaktion efter udsættelse for tortur.

Tilstanden var vedvarende præget af angst, smerter, isolation og udtrætning, og det var lægeligt vurderet, at tilstanden var varig, og at arbejdsprøvning måtte anses for formålsløs.

Der blev yderligere lagt vægt på, at forsøg på revalidering siden 1993 ikke havde gjort det muligt for ansøgeren at få kontakt med arbejdsmarkedet.

Principafgørelse P-3-07

Der kunne ikke tilkendes førtidspension til en 49-årig kvinde, der ikke havde været på arbejdsmarkedet i 19 år. Ansøger havde ikke nogen uddannelse og talte ikke dansk. Hun var ikke motiveret for beskæftigelse. Det kunne ikke anses for udelukket, at arbejdsevnen kunne forbedres. Det var derfor ikke åbenbart formålsløst at foretage ny arbejdsprøvning. Seneste arbejdsprøvning var foretaget i 2001.

Principafgørelse P-6-07

Der skulle ikke foretages en vurdering af borgerens arbejdsevne i forbindelse med en afgørelse om påbegyndelse af førtidspensionssag på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Kommunen skulle derfor træffe afgørelsen om at påbegynde sagen på det foreliggende grundlag hurtigst muligt og i umiddelbar tilknytning til anmodningen.

Principafgørelse P-10-08

Der var ikke grundlag for at sætte revision på førtidspensionen til en kvinde, da der ikke var tale om en alvorlig lidelse med et uforudsigeligt forløb, som kunne bedres inden for en kortere årrække. Beskæftigelsesudvalget vurderede, at der hovedsageligt var tale om en personlighedsforstyrrelse. Denne lidelse var varig og uden yderligere behandlingsmuligheder.

Bilag 6

Kommunefordelte tal

6.1 Sager efter pensionslovens § 18

Tabel 1 Afgørelsernes korrekthed fordelt på kommuner, antal

	Afgørelsen er samlet set rigtig	Afgørelsen ville være blevet ændret eller hjemvist, hvis det var en klagesag	I alt
Billund	6	4	10
Fredensborg	9	1	10
Hedensted	5	5	10
Helsingør	6	2	8
Herning	8	2	10
Ikast-Brande	7	1	8
Kalundborg	10	.	10
Kolding	9	1	10
Nyborg	8	2	10
Slagelse	6	3	9
Sorø	8	2	10
Tårnby	7	1	8
Vejen	6	.	6
Aabenraa	9	1	10
Aalborg	9	1	10
I alt	113	26	139

Table 2 Oplysningsgrundlagets tilstrækkelighed fordelt på kommuner, antal

	Ingen oplysninger mangler	Enkelte mindre oplysninger mangler	Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	Afgørende oplysninger mangler	I alt
Billund	6	1	3	.	10
Fredensborg	7	2	1	.	10
Hedensted	4	1	5	.	10
Helsingør	6	.	1	1	8
Herning	7	2	.	1	10
Ikast-Brande	6	2	.	.	8
Kalundborg	7	3	.	.	10
Kolding	10	.	.	.	10
Nyborg	7	1	2	.	10
Slagelse	6	1	2	.	9
Sorø	9	.	1	.	10
Tårnby	3	4	1	.	8
Vejen	6	.	.	.	6
Aabenraa	10	.	.	.	10
Aalborg	9	.	1	.	10
I alt	103	17	17	2	139

6.2 Sager på det foreliggende grundlag

Tabel 3 Afgørelsernes korrekthed fordelt på kommuner, antal

	Afgørelsen er samlet set rigtig	Afgørelsen ville være blevet ændret eller hjemvist, hvis det var en klagesag	I alt
Fredensborg	2	.	2
Helsingør	1	.	1
Herning	.	3	3
Ikast-Brande	.	1	1
Kalundborg	2	1	3
Kolding	8	2	10
Slagelse	2	3	5
Tårnby	3	1	4
Vejen	2	3	5
Aalborg	3	1	4
I alt	23	15	38

Tabel 4 Oplysningsgrundlagets tilstrækkelighed fordelt på kommuner, antal

	Ingen oplysninger mangler	Enkelte mindre oplysninger mangler	Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	Afgørende oplysninger mangler	I alt
Fredensborg	2	.	.	.	2
Helsingør	1	.	.	.	1
Herning	.	.	3	.	3
Ikast-Brande	1	.	.	.	1
Kalundborg	2	.	1	.	3
Kolding	8	.	2	.	10
Slagelse	2	.	3	.	5
Tårnby	2	1	1	.	4
Vejen	3	.	1	1	5
Aalborg	3	.	1	.	4
I alt	24	1	12	1	38